

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 25Co/27/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8612208720
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marian Hoffmann, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8612208720.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariana Hoffmanna, PhD. a členov senátu JUDr. Jany Burešovej a JUDr. Eduarda Valenčina, v spore žalobkyne A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, XXX XX D., štátna občianka SR, zastúpená JUDr. Milanom Szöllössym, advokátom, so sídlom Kováčska č. 28, 040 01 Košice proti žalovanej Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., so sídlom Dostojevského rad č. 4, 815 74 Bratislava 1, IČO: 00 151 700, o náhradu škody z ublíženia na zdraví, o odvolaní žalobkyne a žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Svidník č.k. 3C/376/2012 zo dňa 13.04.2023 takto

rozhodol:

I. M e n í rozsudok súdu prvej inštancie v III. výroku vo vzťahu k príslušenstvu tak, že žalobkyni p r i z n á v a úrok z omeškania z prisúdenej sumy vo výške 8,75 % od 26.09.2012.

II. M e n í rozsudok súdu prvej inštancie v II. výroku v časti zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia tak, že p r i z n á v a žalobkyni zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 4 329,- eur a v prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a .

III. Žalobkyni p r i z n á v a proti žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu. O výške nároku bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie rozsudkom zo dňa 13.04.2023 rozhodol tak, že

I. Konanie o zaplatenie sumy 8 630,16 eura z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia a zaplatenia sumy 4 315 eur z titulu zvýšenia náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia zastavuje.

II. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 21 033 eur a z titulu zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 10 823 eur, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

III. V prevyšujúcej časti žalobu zamietla.

IV. Žalobkyni priznáva proti žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške ktorých bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom.

2. Uznesením súdu prvej inštancie sp. zn. 3C/376/2012-124 zo dňa 30.06.2016 bolo konanie prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 6C/51/2012 z dôvodu, že v tomto konaní na základe znaleckého posudku sa mala právoplatne vyriešiť miera spoluzavinenia žalobkyne v čase nehody (či bola žalobkyňa pripútaná bezpečnostným pásom).

3. Na pojednávaní dňa 20.02.2020 súd prvej inštancie pripustil zmenu petitu žaloby tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu vo výške 29 663,16 eura s 8,75 % ročným úrokom z omeškania od 26.09.2012 do zaplatenia a z titulu zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 25 961,58 eura bezúročne.

4. Písomným podaním zo dňa 08.02.2023 žalobkyňa na základe rozhodnutia odvolacieho súdu o potvrdení 10 % - ného spoluzavinenia žalobkyne a na základe znaleckého posudku zobrala žalobu čiastočne späť z titulu základu SSÚ o sumu 8 630,16 eura a z titulu zvýšenia náhrady za SSÚ o sumu 4 315 eur a navrhla v tejto časti konanie zastaviť.

5. Na pojednávaní dňa 09.03.2023 súd prvej inštancie pripustil zmenu petitu žaloby tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 21 033 eur s 8,75 % ročným úrokom z omeškania od 26.09.2012 do zaplatenia a z titulu zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 21 647 eur bezúročne, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

6. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie oboznámením sa s listinnými dôkazmi, a to uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru vo Svidníku, Okresného dopravného inšpektorátu vo Svidníku č. ČVS:ORP-10/DI-SK-2011 zo dňa 13.06.2011, lekárskeho posudkom o sťažení spoločenského uplatnenia vypracovaného A. E. F. zo dňa 13.07.2012, uplatnením nároku právnym zástupcom žalobkyne o plnenie náhrady škody z ublíženia na zdraví z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia zo dňa 23.07.2012, listom žalovanej zo dňa 25.09.2012, pracovným posudkom zamestnávateľa žalobkyne zo dňa 18.06.2014, znaleckým posudkom znalca A. A. G. z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia neurológie, rozsudkom Okresného súdu Svidník č. k. 6C/51/2012-291 zo dňa 28.03.2017, rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 13Co/69/2017-368 zo dňa 13.11.2018, výsluchom žalobkyne, svedkov H. I., E. B. a zistil tento skutkový stav:

7. Z uznesenia Okresného riaditeľstva Policajného zboru vo Svidníku, Okresného dopravného inšpektorátu vo Svidníku č. J.:K./L. zo dňa 13.06.2011 súd prvej inštancie zistil, že podľa § 197 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku s poukázaním na § 9 ods. 1 písm. f/ Trestného poriadku poverený príslušník PZ vec týkajúcu sa prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa dopustila H. I., M. B., nar. XX.XX.XXXX, dňa 24.05.2011 v čase o 14.50 hod. pri vedení osobného motorového vozidla značky Renault Kangoo, evidenčného čísla G. XXX H. medzi obcami Chmeľov a Lúčka počas tejto jazdy v dôsledku únavy a mikrosnánku s vozidlom prešla do protismeru svojej jazdy a zišla mimo cesty, spodnou časťou vozidla narazila v priekope a do betónového priepustu, následkom čoho sa s vozidlom prevrátila na ľavý bok vozidla, pričom pri dopravnej nehode spolujazdkyňa vo vozidle na zadnom sedadle A. B., nar. XX.XX.XXXX utrpela ťažké zranenie s predpokladanou dobou liečenia a práceneschopnosťou v trvaní tri mesiace, odložil, nakoľko trestné stíhanie je neprípustné, pretože je podmienené súhlasom poškodeného a súhlas nebol daný.

8. Z lekárskeho posudku A. E. F., primára oddelenia úrazovej chirurgie FNŠP J.A. Reimana Prešov zo dňa 13.07.2012 je zrejmé, že sťaženie spoločenského uplatnenia žalobkyne bolo hodnotené na celkový počet 3 670 bodov.

9. Z listu - uplatnenia nároku právnym zástupcom žalobkyne o plnenie náhrady škody z ublíženia na zdraví z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia zo dňa 23.07.2012 súd prvej inštancie zistil, že žalobkyňa na základe lekárskeho posudku vypracovaného primárom A. E. F. požiadala žalovanú o zaplatenie sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 57 692,40 eura a zároveň navrhla žalovanej uzavrieť dohodu o vyrovnaní o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 50 % v sume 28 846,20 eura. V prílohe doručila žalovanej lekárskeho posudok o SSU.

10. Z listu žalovanej zo dňa 25.09.2012 súd zistil, že žalovaná oznámila právnemu zástupcovi žalobkyne, že v nasledujúcich dňoch z povinného zmluvného poistenia ich poisteného poukáže náhradu škody za sťaženie spoločenského uplatnenia (1770 bodov x 15,72 eura) vo výške 22 260 eur na adresu žalobkyne. V liste odôvodnila aj nepriznanie uplatnených položiek.

11. Z pracovného posudku zamestnávateľa žalobkyne zo dňa 18.06.2014 súd prvej inštancie zistil, že pracovný pomer uzavretý žalobkyňou dňa 02.05.2001 na post opatrovateľky v Domove sociálnych služieb v Giraltovciach na dobu neurčitú bol ukončený dohodou dňa 26.06.2012.

12. Zo znaleckého posudku znalca A. A. G. z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia neurológie č. 8/2015 zo dňa 03.08.2015 súd prvej inštancie zistil, že znalec súhlasí s bodovým hodnotením v lekárskom posudku A. E. F. u 432a hodnotenie na 30 bodov, 316c hodnotenie na 600 bodov, 304c hodnotenie na 390 bodov a 325e hodnotenie na 50 bodov, teda vo výške 1 070 bodov. Znalec v znaleckom posudku pre položku 305 (poúrazová paraparéza a kvadruparéza) navrhol hodnotenie SSU v základe na 1 300 bodov so zvýšením v zmysle § 10 ods. 4 z. č. 437/2004 Z. z. o 30 % (v LP zvýšenie bolo o 100 %), celkove znalec SSU u tejto položky ohodnotil na 1 690 bodov. Znalec doplnil znalecký posudok o hodnotenie SSU položkou 254 (vážne duševné poruchy po iných ťažkých poraneniach okrem poranenia hlavy), celkove na 300 bodov. Znaleckým posudkom bolo SSU celkove ohodnotenú na 3 060 bodov (1 070 bodov + 1 690 bodov + 300 bodov).

13. Z rozsudku súdu prvej inštancie č. k. 6C/51/2012-291 zo dňa 28.03.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 13Co/69/2017-368 zo dňa 13.11.2018 súd prvej inštancie zistil, že v uvedenom konaní pri zaoberaní sa súdu aj spoluzavinením žalobkyne na vzniku škody prvoinštančný súd dospel k záveru, že na vzniku spôsobenej škody sa podieľala aj samotná žalobkyňa a posúdil mieru jej spoluzavinenia na vzniknutej škode vo výške 10 %.

14. Žalobkyňa pri výsluchu na pojednávaní uviedla, že dopravná nehoda, pri ktorej utrpela veľmi vážne zranenia, sa stala dňa 25.04.2011. Pred úrazom pracovala v DSS Giraltovce ako sanitárka. Pracovnú zmluvu mala uzavretú na neurčito. Robila aj s ľuďmi s veľkou hmotnosťou, bolo treba ich okúpať, obriaďiť, preložiť z boka na bok, z vane do vane, obliecť ich, bola to veľmi ťažká a namáhavá práca, ale ona ju robila rada, do práce sa tešila. Pracovný pomer skončila dohodou bez určenia dôvodu, nakoľko po havárii nebola schopná nastúpiť do práce a robiť tú robotu, ktorú robila pred haváriou. Pred úrazom sa cítila pomerne zdravá, chodila na preventívne prehliadky. Po úraze ako keby to ani nebola ona. Má problémy s obliekaním, s obúvaním, nemôže urobiť predklon, nemôže dvihnúť ťažkú vec. Predtým mala rada šport, domáce práce, dobre variť, chodiť na hríby, bicyklovať sa, venovať sa rodine, vnúčatám a teraz po úraze je úplne odpísaná. Viedla aj spoločenský život pred úrazom, rada chodila do spoločnosti, na motorest Čepcov tancovať, mala kamarátky, s ktorými chodila na prechádzky. Úraz zanechal aj následky v jej manželskom živote, viac je nervózna a obdivuje manžela, že robí všetko to, čo predtým nerobil. V každej veci jej musí pomôcť, pri obúvaní, pri obliekaní, ešte aj pri hygiene, do vane a z vane jej musí pomôcť. Manžel varí, niekedy si nosia obedy zo školskej jedálne, upratuje, žehlí. V súvislosti s haváriou má operovaný kolenný kĺb. Uviedla tiež, že okrem práce mala aj koničky, piekla koláče na svadby, chodila obsluhovať na svadby. Pred úrazom bola 24 rokov vodičkou motorového vozidla, jazdila autom do práce, na nákupy, od havárie už nie je schopná šoférovať, ruky má strpnuté, ťažké, vôbec nimi nestlačí, má ich stále studené. Zlý fyzický stav má vplyv aj na jej psychiku. Je nervózna a keď nezoberie tabletky od bolesti, nemôže fungovať. Chodí v Prešove k doktorke A. I. do ambulancie chronických bolestí, ktorá jej hovorila, že pri tých bolestiach, ktoré má, sa môže dostať aj na psychiatriu. Pravidelne navštevuje neurológa, psychiatra ešte nenavštívila.

15. Svedok E. B., manžel žalobkyne, pri výsluchu na pojednávaní uviedol, že jeho manželka pred uvedeným úrazom sa neliečila na nejaký zdravotný problém, mala iba operované kĺbové žily, nejaké vážne choroby nemala. Spolu s manželkou bývajú vo veľkom rodinnom dome, v časti prízemnia majú bezbariérový prístup, takže v súčasnej dobe sa im to hodí. Manželka po úraze a po operácii kolena používa barly, po úraze sa úplne zmenila a to fyzicky a aj psychicky. Prestala pracovať v Domove sociálnych služieb v Giraltovciach, nakoľko by túto prácu už vykonávať nemohla. Nie je už samostatná, má obmedzený pohyb, bolia ju ruky, nohy a je odkázaná na neho, ktorý jej vo všetkom pomáha. Nespí po nociach a je aj po psychickej stránke narušená. Zmenil sa aj ich intímny život, nie je schopná sa starať ani o záhradu, kvety, bola veľkou gazdinou, po úraze uvedené práce už nerobí. Môže potvrdiť, že všetko, čo uvádzala manželka, je pravdou.

16. Svedkyňa H. I. pri výsluchu na pojednávaní potvrdila, že jej mama pred úrazom bola šidlo, milovala kvety, deti, má obrovský dom s veľkou záhradou, v ktorej stále pracovala, zavárala huby, džemy, paradajky, papriku, všetko možné. Predtým im pomáhala aj s vnúčatami, teraz už nemôže. Po psychickej stránke sa úplne zmenila, je nervózna a stále plače. Jej 8-ročná dcéra, bývajú v tej istej dedine, keď ide k nej, jej vraví, že babka stále plače. Najväčší problém pre mamu je, že nemôže chodiť do kostola, pretože chodila tam každý večer. Teraz chodí do kostola len s nimi, a to len v nedeľu na omše. Mama po úraze potrebuje pomoc inej osoby každodenne, pomáha jej manžel, jej otec tak, ako to uvádzal.

17. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil súd prvej inštancie tieto právne závery:

18. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie preukázané, že žalobkyňa pri dopravnej nehode dňa 25.04.2011 medzi obcami Chmeľov a Lúčka utrpela ako spolujazdkyňa v motorovom vozidle zn. Renault Kangoo H. I., nar. XX.XX.XXXX, v dôsledku únavy a mikrosnánku s vozidlom prešla do protismeru, zišla mimo vozovku a prevrátila sa s vozidlom na ľavý bok. Na základe uznesenia Okresného riaditeľstva PZ vo Svidníku, ODI, ČVS: ORP- 10/DI-SK-2011 zo dňa 13.06.2011 bola vec týkajúca sa prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Tr. zák. odložená, nakoľko na trestné stíhanie vodičky H. I. nebol daný súhlas žalobkyne. Medzi stranami nebolo sporné, že vodička motorového vozidla mala v čase škodovej udalosti uzavreté poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle zák. č. 381/2001 Z. z. v platnom znení so žalovanou. Priamy nárok žalobkyne voči žalovanej ako poisťovateľovi vyplýva z § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z., čím je v konaní daná pasívna legitimácia žalovanej.

19. Medzi stranami nebola sporná miera spoluzavinenia žalobkyne ako poškodenej. Z rozsudku tunajšieho súdu č. k. 6C/51/2012-291 zo dňa 28.03.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 13Co/69/2017-368 zo dňa 13.11.2018 mal súd za preukázané, že v uvedenom konaní pri zaoberaní sa súdu aj spoluzavinením žalobkyne na vzniku škody súd dospel k záveru, že na vzniku spôsobenej škody sa podieľala aj samotná žalobkyňa a posúdil mieru jej spoluzavinenia na vzniknutej škode vo výške 10 %.

20. Žalobkyňa pri uplatňovaní nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia k žalobe pripojila ako listinný dôkaz lekárske posudky o sťažení spoločenského uplatnenia vypracovaný A. E. F., primárom oddelenia úrazovej chirurgie zo dňa 13.07.2012, na základe ktorého bolo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotené vo výške 3 670 bodov za položky č. 432a, 316c, 305, 304c a 325e. Na základe tohto lekárskeho posudku žalovaná plnila žalobkyňu za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 22 260 eur za 1 770 bodov (1 770 bodov x 15,72 eura) pri 20 % spoluvine žalobkyne, čo žalovaná žalobkyňu oznámila listom zo dňa 25.09.2012, v ktorom zároveň uviedla odôvodnenie nepriznania uplatnených nárokov/položiek. V konaní sporným zostal rozdiel zo žalobou uplatňovanej sumy a sumou zaplatenou žalovanou. Na návrh žalovanej súd prvej inštancie nariadil znalecké dokazovanie. Súdom ustanovený znalec A. A. G., ktorý predložil znalecký posudok dňa 3.8.2015, dospel k záveru, že sťaženie spoločenského uplatnenia žalobkyne ohodnotil celkovo na 3 060 bodov (1 070 + 1 690 + 300). Znalec doplnil znalecký posudok o hodnotenie SSU položkou 254 (vážne duševné poruchy po iných ťažkých poraneniach okrem poranenia hlavy), celkove o 300 bodov. Súd pri rozhodovaní o uplatnenom nároku žalobkyne na náhradu za sťaženie spoločenského v dôsledku ťažkého ublíženia na zdraví tak vychádzal z hodnotenia SSU uvedenom v znaleckom posudku A. G., na základe ktorého žalobkyňu tak vznikol nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 48 103 eur (3 060 bodov x 15,72 eur). Z tejto sumy je potrebné odrátať 10 % spoluzavinenie žalobkyne, čo činí 4 810 eur. Žalovaná uhradila žalobkyňu čiastku 22 260 eur, preto súd uložil žalovanej zaplatiť žalobkyňu titulom náhrady za SSU sumu 21 033 eur tak, ako je uvedené vo výroku II. rozsudku, s čím žalobkyňa aj súhlasila a na jej návrh súd prvej inštancie pripustil ohľadom tohto plnenia zo strany žalovanej aj zmenu žaloby.

21. Súd prvej inštancie nepriznal žalobkyňu požadovaný 8,75 % úrok z omeškania zo sumy 21 033 eur od 26.09.2012 do zaplatenia. Súd mal za preukázané, že žalobkyňa prostredníctvom svojho právneho zástupcu uplatnila dňa 23.07.2012 u žalovanej z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla nárok na náhradu škody z ublíženia na zdraví za sťaženie spoločenského uplatnenia spolu 57 692,40 eura. Dňa 25.09.2012 žalovaná plnila tento nárok vo výške 22 260 eur s tým, že podrobne odôvodnila nepriznanie uplatnených nárokov. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o nepriznaní úrokov z omeškania vychádzal jednak z rozhodnutia odvolacieho súdu, Krajského súdu v Prešove, zo dňa 13.11.2018 pri rozhodovaní z titulu bolestného a jednak z právneho názoru Najvyššieho súdu SR, ktorý zaujal jednoznačné stanovisko v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/145/2017 pri riešení dovolacej otázky, že „aké sú dôsledky omeškania poisťovateľa s poskytnutím plnenia podľa § 11 ods. 7 zákona č. 381/2001 Z.z., či je možné na toto omeškanie aplikovať ustanovenie § 517 ods. 2 OZ v spojení s § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z.“ a tiež v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/212/2017 zo dňa 26.02.2019, v ktorom najvyšší súd posudzoval rovnakú dovolaciu otázku. V oboch rozhodnutiach Najvyšší súd SR zdôraznil, že pre zákon č. 381/2001 Z.z. ako pre špeciálny právny predpis upravujúci určitú oblasť poistenia vo vzťahu k Občianskemu zákonníku platí, že jeho

ustanovenia majú prednosť pred ustanoveniami Občianskeho zákonníka. To znamená, že v prípadoch, ak zákon č. 381/2001 Z.z. určuje rozsah práv a povinností odlišne od Občianskeho zákonníka, je namieste vylúčené použitie zákonných ustanovení Občianskeho zákonníka, pričom peňažná sankcia v podobe úrokov z omeškania je upravená v § 11 ods. 8 zákona č. 381/2001 Z.z. a je viazaná na nesplnenie nepeňažnej povinnosti vyjadrenej v ustanovení § 11 ods. 6 citovaného zákona. Najvyšší súd SR v bode 24 odôvodnenia rozsudku sp. zn. 1Cdo/212/2017 zo dňa 26.02.2019 uvádza, že „z právnej úpravy možno vyvodiť, že táto umožňuje úročenie poistného plnenia v tých prípadoch, keď si poisťovateľ nesplní svoju povinnosť uloženú mu v súvislosti so šetrením poistnej udalosti, a tiež keď poškodenému zašle oneskorené vysvetlenie dôvodov, pre ktoré poisťovateľ odmietol poskytnúť poistné plnenie, t. j. povinnosti poisťovateľa viaže výlučne vo vzťahu k prešetrovaniu poistnej udalosti. Jej účelom je ochrana poškodeného, aby poisťovňa pod následkom tejto sankcie nezostala nečinná, aby bola nútená oznámiť v lehote 3 mesiacov poškodenému spôsob vybavenia poistnej udalosti. Poskytnutie dôkladného vysvetlenia poškodeným osobám v ustanovenej lehote chráni rovnako aj poisťovateľa pred uložením sankcie - úroku z omeškania. Sankcia v podobe úroku z omeškania má však inú povahu, už sa nejedná o nárok poškodenej osoby, ktorý si môže, ale nemusí uplatniť (ako je to obvyklé pri omeškaní v občianskoprávných vzťahoch). Z dikcie tohto ustanovenia je zrejmé, že zákon o poistení zodpovednosti ukladá poisťovateľom automaticky túto sankciu - ako povinnosť, teda bez ohľadu, či si úrok z omeškania poškodený uplatní alebo nie; iba výška úroku z omeškania sa posudzuje podľa občianskoprávných predpisov - OZ a jeho vykonávacieho nariadenia“. Z písomných dôkazov predložených žalovanou je podľa názoru súdu prvej inštancie nepochybne preukázané, že žalovaná si v predmetnej veci splnila povinnosť v zmysle citovaného ustanovenia § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z.z., nakoľko listom zo dňa 25.09.2012 poskytla žalobkyni podrobné dôkladné vysvetlenie dôvodov zníženia poistného plnenia titulom sťaženia spoločenského uplatnenia. Súd prvej inštancie považuje za nesprávne tvrdenie žalobkyne o tom, že žalovaná jej neposkytla dôkladné vysvetlenie dôvodov krátenia poistného plnenia. Súd prvej inštancie sa prikláňa tiež k názoru žalovanej, že vzhľadom na to, že vo veci nebolo ukončené prešetrovanie potrebné na zistenie rozsahu povinnosti plniť, keďže sporný bol základ nároku žalobkyne v rozsahu posúdenia miery jej účasti na vzniku škody (§ 441 Občianskeho zákonníka), sa žalovaná predodňom rozhodnutia súdu o výške náhrady škody a uplynutí lehoty stanovenej predmetným rozhodnutím na plnenie ani nemohla dostať do omeškania s plnením predmetného nároku. Na základe uvedeného súd prvej inštancie rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku II. rozsudku.

22. Žalovaná vzniesla námietku premlčania nároku žalobkyne v rozsahu 300 bodov poukazujúc na to, že zo súdneho spisu je zrejmé, že pôvodnou žalobou sa žalobkyňa domáhala náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na základe posudku A. F. zo dňa 13.07.2012, a že takto vymedzila predmet konania. Zo záverov znaleckého posudku súdom ustanoveným znalcom A. A. G. je zrejmé, že znalec do znaleckého posudku zahrnul i hodnotenie za trvalý následok, ktorý subsumoval pod pol. 254 - prejav posttraumatickej stresovej poruchy v rozsahu 300 bodov, a preto ak si žalobkyňa nateraz uplatňuje nárok na náhradu škody aj za túto položku, tak v tejto časti uplatňovaného nároku titulom sťaženia spoločenského uplatnenia ako aj v časti zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia za túto položku, žalovaná dôvodne vznáša námietku premlčania v zmysle ustanovenia § 106 Občianskeho zákonníka. Keďže v prejednávanej veci žalobkyňa už v podanej žalobe poukazovala na to, že okrem nepriaznivého fyzického stavu má nepriaznivý i psychický stav a pokiaľ tieto skutočnosti neboli zohľadnené vo vypracovanom hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia, ktoré žalobkyňa predložila ako dôkaz k žalobe, tak potom tento omyl či pochybenie lekára vystavujúceho posudok nemožno zhojiť na úkor žalovanej s argumentáciou, že náhrada škody bola už pôvodne uplatnená v takej výške, že táto zahŕňala aj tento nárok, resp. nárok aj za túto položku. Žalovaná trvá na tom, že toto je neakceptovateľné, vychádzajúc z toho, že nestačí nárok len uplatniť, ale je potrebné tento aj presne špecifikovať, čo žalobkyňa aj učinila práve odkazom na dôkaz a vyčíslením v zmysle tohto dôkazu, ktorým bol lekársky posudok A. F., ktorý hodnotenie tejto položky neobsahoval.

23. Čo sa týka žalovanou vnesenej námietky premlčania ohľadom nároku žalobkyne uplatneného zmenou žaloby po podaní znaleckého posudku, súd prvej inštancie je toho názoru, že táto nie je dôvodná. V čase podania žaloby mala žalobkyňa lekársky posudok o sťažení spoločenského uplatnenia vypracovaný A. E. F. zo dňa 13.07.2012, na základe ktorého bolo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotené vo výške 3 670 bodov. V znaleckom posudku A. A. G. bolo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotené vo výške 3 060 bodov. V znaleckom posudku znalec náhradu škody z titulu SSU hodnotil aj položkou 254. Súd prvej inštancie má za to, že celkové bodové hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia v znaleckom posudku vzhľadom na hodnotenie sťaženia

spoločenského uplatnenia v lekárskom posudku, z ktorého žaloba vychádzala, nebolo dôvodom pre rozšírenie žalobného nároku. Z ustanovenia § 5 ods. 1 zák. č. 437/2004 Z. z. jednoznačne vyplýva, že pri určení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vychádza z celkového počtu bodov, znaleckom posudku. Uvedené preukazuje, že náhrada sa nepreukazuje jednotlivito jednotlivými bodmi, ale náhrada sa preukazuje ako celok hodnotenia bolestného, sťaženia spoločenského ktorým sa bolesť alebo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotilo v lekárskom posudku, v uplatnenia v lekárskom posudku, v znaleckom posudku. Súd prvej inštancie je v zhode s názorom žalobkyne, že úsudok žalovanej o možnosti vyňatia jednotlivej položky 254 z hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia znalcom A. A. G. na samostatné uplatnenie nemá právne opodstatnenie v zmysle § 5 ods. 1 zák. č. 437/2004 Z.z. Na základe uvedeného námietka premlčania vznesená žalovanou pre hodnotenie položkou 254 nie je dôvodná, v konaní teda nejde zo strany žalobkyne o uplatňovanie premlčaného práva.

24. Žalobkyňa si žalobou uplatnila aj náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia do výšky 50 %. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že v prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50 %. Jedným z faktorov na postup podľa tohto zákonného ustanovenia je teda uznanie invalidity. Podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. už uznanie invalidity je dôvod hodný osobitného zreteľa pre zvýšenie SSU, čo znamená, že aj keby žiaden iný dôvod na zvýšenie SSU neexistoval, postačuje samotná invalidita poškodeného a je na úvahe súdu, ako vyhodnotí následky úrazu na poškodenú a ich vplyv na jej ďalší život. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobkyňa v príčinnej súvislosti s úrazom utrpela zranenia ťažkého stupňa s trvalými následkami. Utrpela zranenia takých tkanivových štruktúr, ktoré sú dôležité pre život a zdravie človeka a utrpené zranenia nevyklučujú invaliditu. Uvedené potvrdil v znaleckom posudku znalec A. N. G., ktorý ZP vypracoval pre konanie vedené na OS SK č. k. 6C 51/2012. Listinným dôkazom bolo preukázané, že pracovný pomer uzavretý žalobkyňou dňa 02.05.2001 na post opatrovateľky v Domove sociálnych služieb v Giraltovciach na dobu neurčitú bol ukončený dohodou dňa 26.06.2012 (úraz vznikol 25.4.2011). Pracovný pomer bol ukončený z dôvodu, že žalobkyňa nebola naďalej schopná pracovať a vykonávať prácu v zmysle pracovnej zmluvy a to z dôvodu utrpených trvalých následkov, z čoho je zrejmé, že nebola uznaná za invalidnú len preto, že sama požiadala o ukončenie pracovného pomeru dohodou a o priznanie starobného dôchodku od 05.12.2013. Vykonaným dokazovaním, výpoveďou žalobkyne, výpoveďami svedkov a znaleckými posudkami mal súd tiež za preukázané, že žalobkyňa je hendikepovaná vo všetkých oblastiach života. Bolo preukázané, že žalobkyňa pred úrazom bola zdravá, pracovala, bola vitálna, sebestačná, bola usmievavá, mala všestranné záujmy, mala rada spoločnosť, nemala psychické problémy. Pracovala na dobu neurčitú a nemala vo výhlade pracovný pomer ukončiť. Starala sa o domácnosť v celom rozsahu, starala sa o záhradu, jazdila s motorovým vozidlom, bola spoločensky aj športovo aktívna, venovala sa koničkom (pestovaniu kvetov, piekla koláče na svadby, chodila obsluhovať na svadby a pod.). Bolo preukázané, že u žalobkyne pretrvávajú bolesti celého chrbta, bolesti rúk a nôh, bolí ju celé telo, bolesť je stála cez deň, cez noc, pre bolesť sa budí v noci, bolesť jej výrazne znepríjemňuje život, ide o neurapatickú bolesť, t. j. o nepríjemný a intenzívny druh bolesti a pod. Žalobkyňa je obmedzená vo vykonávaní domácich prác, nie je schopná postarať sa sama o domácnosť, potrebuje pomoc inej osoby, je obmedzená v spoločenskom živote, nemôže chodiť do spoločnosti, do kostola, lebo nemôže dlhšie sedieť a stáť pre bolesti. Je sociálne izolovaná, lebo sa vyhýba priateľom, rodine. Stratila predošlé aktivity a záujmy. Uvedené má za následok aj zhoršenie vzťahov v rodine. Je obmedzená v športových aktivitách (nemôže bicyklovať, viesť motorové vozidlo, chodiť na huby, zbierať lesné plody, chodiť na prechádzky a pod.). Nemôže robiť v záhrade, zdravotný stav žalobkyne zasiahol aj do manželského a intímneho života. Žalobkyňa trpí prejavmi postraumatickej stresovej poruchy, čo jej spôsobuje nadmernú unaviteľnosť, depresiu, pocit smútku, sociálnu izoláciu a pod. Kvalitu života jej jednoznačne sťažujú aj problémy s močovým mechúrom, nosí plienky, ako uviedla vo svojom vyjadrení, čo jej spôsobuje nemalé psychické problémy ako i sociálnu izoláciu. Bolo preukázané, že žalobkyňa v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou utrpela okrem trvalých somatických následkov aj psychickú poruchu. Nastal u nej trvalý a doživotný stav. Na námietky žalovanej súd prvej inštancie poukazuje tiež na Ústavu SR, podľa ktorej všetci občania sú si rovni a preto nemožno vzhliadať na to, či je niekto vrcholový športovec alebo tzv. celebrita, keďže každý občan má nárok, aby pri splnení objektívnych skutočností dosiahol maximálne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia, keď iný pohľad by znamenal porušovanie základných ľudských práv žalobkyne, ktorej nemôže byť na neprospech, že má záujem pracovať či integrovať sa do spoločnosti (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR z 21.06.2018, sp. zn. 3Cdo/209/2017). Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyne poškodenie zdravia a jeho dopady

sťažujúce možnosti uspokojovania jej životných potrieb a jej spoločenského uplatnenia predstavujú závažný prípad, v ktorom základné odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia nemôže byť dostatočným odškodnením. S prihliadnutím na výsledkami dokazovania preukázanú existenciu okolnosti hodných osobitného zreteľa súd prvej inštancie pristúpil k zvýšeniu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa citovaného zákonného ustanovenia. Vzhľadom na individuálne okolnosti prípadu súd prvej inštancie dospel k záveru, že primeraným je zvýšenie tejto náhrady o 25 % a preto zaviazal žalovanú na zaplatenie sumy z titulu zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia na sumu 10 823 eur tak, ako je uvedené vo výroku II. rozsudku.

25. Vo zvyšku poukazujúc na odôvodnenie rozsudku súd prvej inštancie žalobu vo výroku III. zamietol.

26. Pri rozhodnutí o trovách konania vo výroku IV. rozsudku súd prvej inštancie poukazuje na to, že žaloba bola podávaná žalobkyňou dôvodne s ohľadom na existenciu posudku o sťažení spoločenského uplatnenia. Žalobkyňa podávala žalobu za účinnosti zák. č. 99/1963 Zb., v zmysle ktorého podľa § 142 ods. 3 súd prizná účastníkovi náhradu trov konania v plnej výške, ak mal vo veci čiastočný úspech a rozhodnutie súdu záviselo od úvahy súdu alebo znaleckého dokazovania. V konaní o priznaní náhrady škody z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia rozhodnutie súdu závisí jednak od znaleckého dokazovania a pri zvýšení sťaženia spoločenského uplatnenia od úvahy súdu. V týchto konaniach sa potom priznávali trovy žalobcovi z priznanej sumy, tzv. prísudku v plnej výške. Bolo by nespravodlivé, ak by súd prvej inštancie len v dôsledku zmeny procesného právneho predpisu v tomto konaní nepriznal žalobkyňi náhradu trov konania z prísudku a pomerne ich rozdelil. Hlavnou zásadou pri priznávaní náhrady trov konania je zásada úspechu v konaní, ale tu je potrebné posudzovať v širších súvislostiach tak, ako to uviedol aj Ústavný súd ČR v rozhodnutí I. ÚS 2904/2016 a v rozhodnutí IV. ÚS 1/2004, podľa ktorých rozhodnutie o náhrade trov konania nemôže byť len mechanickým posudzovaním výsledku sporu bez komplexného zhodnotenia rozhodnutia v merite veci. Teda pri rozhodovaní o náhrade trov konania v tomto konaní súd zobral do úvahy výsledok sporu v tom, že žalobkyňi bolo priznané sťaženie spoločenského uplatnenia a jeho zvýšenie, výška ktorého závisela od znaleckého dokazovania a nakoniec aj od úvahy súdu. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie priznal žalobkyňi vo vzťahu k žalovanej náhradu trov konania vo výroku II. rozsudku v plnom rozsahu, t. j. zo súm, ktoré boli žalobkyňi priznané. Na základe uvedeného súd prvej inštancie nepriznal žalovanej trovy konania pri čiastočnom späťvzati žaloby zo strany žalobkyne.

27. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala odvolanie žalobkyňa aj žalovaná.

28. Žalobkyňa podala odvolanie prostredníctvom svojho právneho zástupcu dňa 17.04.2023, pričom odvolanie právne odôvodnila ust. § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP tým, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

29. Žalobkyňa ako odvoláciu námietku namietala nepriznanie úroku z omeškania zo sťaženia spoločenského uplatnenia, pričom požadovala priznanie 8,75 % úroku od 26.09.2012 zo sumy 21 333 eur.

30. Túto odvoláciu námietku odôvodňovala tým, že právo na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia preukázala zákonným spôsobom - lekárskeho posudkom vystaveným posudzujúcim lekárom (§ 2 ods. 3 písm. d/ zákona č. 437/2004 Z.z.), následne znaleckým posudkom a preto žalovanému nič nebránilo poskytnúť plnenie riadne a včas. Poisťovateľ náhrady, ako to vyplýva z ustanovení zákona č. 381/2001 Z.z. a z § 517 Občianskeho zákonníka, je povinný poškodenému jeho oprávnené a preukázané nároky reálne plniť, čo žalovaný v predmetnej právnej veci neakceptoval a to bolo dôvodom vzniku predmetného sporu.

31. Krajský súd Prešov v konaní sp.zn. 17Co 21/2020 zo dňa 15.04.2021 vyslovil právny názor: „Je ale povinnosťou žalovanej preveriť uplatnený nárok v lehote do 3 mesiacov odo dňa oznámenia poškodeného o škodovej udalosti. Podľa zákona č. 437/2004 Z.z. lekárskeho posudok je zákonom určený spôsob preukazujúci bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, je vypracovaný kompetentnou, zákonom stanovenou osobou, má zákonom určený obsah aj rozsah a nevyžaduje si podľa zákona žiadne ďalšie prílohy lekára, ktorý takýto lekárskeho posudok vyhotovuje. Vyžadovanie listín nad rámec zákonom stanoveného spôsobu preukazovania uplatňovaného nároku na bolestné a sťaženie spoločenského

uplatnenia nie je v súlade so zákonom a nepredstavuje zákonnú povinnosť ani poškodeného, ani vyhotovujúceho lekára takéto listiny žalovanému preukazovať.“

32. Právo žalobkyne na ročný úrok z omeškania má oporu v právnej teórii a v právnych predpisoch, čo vyplýva z nasledovných skutočností:

33. Právna teória stabilne hovorí o troch základných funkciách úrokov z omeškania: preventívnej, represívnej a funkcii satisfakčnej.

34. Podľa žalobkyne poistený má v zmysle § 4 ods. 2 písm. b) zákona č. 381/2001 Z.z. v platnom znení právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody. Z uvedeného ustanovenia je zrejmé, že nároky na náhradu škody poškodeného platí poisťovateľ priamo poškodenému. Uvedenému právu poisteného zodpovedá právna povinnosť poisťovateľa plniť preukázané nároky na náhradu škody poškodenému. Taktiež v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z., má poškodený právo uplatniť nárok na náhradu za škodu priamo voči poisťovateľovi. Aj tomuto právu zodpovedá právna povinnosť poisťovateľa plniť preukázané nároky na náhradu škody poškodenému. Vyššie uvedená právna povinnosť poisťovateľa plniť preukázané nároky na náhradu škody poškodenému, ktorá vyplýva najmä z ustanovení § 4 ods. 2 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. je základnou a najpodstatnejšou právnou povinnosťou poisťovateľa, ktorá mu z uvedeného právneho predpisu vyplýva.

35. Poisťovateľ je povinný bez zbytočného odkladu začať prešetrovanie potrebné na zistenie rozsahu jeho povinnosti poskytnúť poisťné plnenie a do troch mesiacov (nie za tri mesiace) odo dňa oznámenia poškodeného o škodovej udalosti a) skončiť prešetrovanie, b) poskytnúť písomné vysvetlenie dôvodov odmietnutia plnenia. Poisťovateľ v zmysle § 11 ods. 6 písm. a) a b) zákona č. 381/2001 Z.z. nie je povinný len začať prešetrovanie poisťnej udalosti, skončiť ho v lehote do 3 mesiacov od oznámenia poškodeného o škodovej udalosti, ale aj poskytnúť písomné vysvetlenie dôvodov uvedených v zákone.

36. Keďže v zmysle § 442 ods. 3 sa škoda uhrádza v peniazoch, ide o peňažnú povinnosť poisťovateľa. Vyššie uvedená peňažná povinnosť poisťovateľa plniť peňažné plnenie zodpovedajúce náhrade škody poškodenému je základnou a najpodstatnejšou právnou povinnosťou poistiteľa, ktorá mu z uvedeného právneho predpisu vyplýva.

37. Podľa žalobkyne teda poisťovateľ nie je v zmysle § 11 ods. 6 písmena a), b) zákona č. 381/2001 Z.z. povinný len začať prešetrovanie poisťnej udalosti, skončiť ho v lehote do 3 mesiacov a oznámiť výsledky prešetrenia poškodenému, ale poisťovateľ je predovšetkým povinný poškodenému jeho oprávnené a preukázané nároky reálne plniť. Pokiaľ poisťovateľ (dlžník) nespĺní svoju peňažnú povinnosť voči poškodenému (veriteľovi) a neposkytne mu plnenie náhrady škody riadne a včas, dostáva sa v zmysle § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka do omeškania. Uvedené plnenie náhrady škody musí byť zaplatené riadne a včas, ako to ukladá ustanovenie § 559 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

38. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že poisťovateľ sa s plnením tejto konkrétnej peňažnej povinnosti, v prípade jej neplnenia riadne a včas, dostane do omeškania bez ohľadu na to, či zašle alebo nezašle oznámenie v zmysle § 11 ods. 5 písmena a), b) zákona číslo 381/2001 Z.z.

39. Podľa žalobkyne je potrebné zdôrazniť, že právna povinnosť poskytnúť peňažné plnenie poškodenému zodpovedajúce náhrade škody nie je totožná s právnou povinnosťou poisťovateľa skončiť prešetrovanie poisťnej udalosti a zaslať poškodenému oznámenie o plnení resp. o dôvodoch neplnenia. Ide o dve odlišné právne povinnosti poisťovateľa, ktoré síce spolu súvisia, ale sú to relatívne dve samostatné právne povinnosti. Splnením povinnosti poisťovateľa skončiť prešetrovanie poisťnej udalosti a zaslať poškodenému oznámenie o plnení resp. o dôvodoch neplnenia nezaniká povinnosť poisťovateľa poškodenému plniť náhradu škody, ktorá mu oprávnene patrí, a túto náhradu plniť riadne a včas.

40. Teda je nevyhnutné na dôsledky omeškania poisťovateľa s plnením jeho hlavnej právnej povinnosti plniť samotnú náhradu škody aplikovať všeobecný predpis, ktorým je ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Je potrebné zdôrazniť, že pri omeškaní s plnením sa jedná o objektívnu zodpovednosť a nevyžaduje sa zavinenie.

41. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ od dlžníka právo popri plnení požadovať aj úroky z omeškania. Ak teda poisťovateľ nesplní právnu povinnosť plniť oprávnenú náhradu škody poškodenému včas a riadne, dostáva sa s plnením tejto povinnosti do omeškania a poškodenému vzniká nárok uplatňovať si voči poisťovateľovi aj nárok na úrok z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka bez ohľadu na to, či poisťovateľ riadne a včas splnil aj inú svoju právnu povinnosť podľa § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z.z., t. j. začať včas prešetrovanie poisťnej udalosti a toto prešetrovanie aj včas ukončiť.

42. V tejto súvislosti, vzhľadom na zdôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, je potrebné podľa žalobkyne poukázať aj na ustanovenie § 1 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z.

43. Ustanovenie § 1 ods. 2 zákona číslo 381/2001 Z. z. v platnom znení, stanovuje aplikáciu osobitných predpisov (s priamym odkazom na Občiansky zákonník) za podmienky, že samotný zákon č. 381/2001 Z.z. nestanoví inak. Citované ustanovenie tak explicitne zakladá subsidiaritu Občianskeho zákonníka k zákonu č. 381/2001 Z.z., a je preto nepochybné, že na predmetný právny vzťah sa bude vzťahovať Občiansky zákonník ako základný súkromnoprávny predpis v podmienkach Slovenskej republiky. Teda zákon 381/2001 Z.z. aplikáciu § 517 Občianskeho zákonníka nevyklučuje.

44. Uvedené skutočnosti jednoznačne preukazujú, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktoré vychádza z rozhodnutia NS SR ICdo 212/2017 zo dňa 26.02.2019, je nesprávnym právnym posúdením veci, keď súd svoje rozhodnutie odôvodnil nasledovne: „Pre zákon číslo 381/2001 Z.z., ako špeciálny právny predpis upravujúci určitú oblasť poistenia vo vzťahu k Občianskemu zákonníku platí, že jeho ustanovenia majú prednosť pred ustanoveniami Občianskeho zákonníka. To znamená, že v prípadoch, ak zákon číslo 381/2001 Z.z. určuje rozsah práv a povinností odlišne od Občianskeho zákonníka, je na mieste vylúčené použitie zákonných ustanovení Občianskeho zákonníka, pričom peňažná sankcia v podobe úrokov z omeškania je upravená v § 11 ods. 8 zákona č. 381/2001 Z.z. a je viazaná na nesplnenie nepeňažnej povinnosti vyjadrenej v ustanovení § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z.z.“

45. V tejto súvislosti je potrebné podľa žalobkyne poukázať, že rozhodnutia NS SR č. k. 3Cdo 145/2017 z 22.11.2018, rozhodnutie I Cdo 212/2017 z 26.02.2019 nie sú aktuálne. Nález Ústavného súdu SR III. ÚS 309/2020- 33 zo dňa 14.10.2021 rozsudok NS SR č. k. 3Cdo 145/2017 zo dňa 22.11.2018 zrušil a vec vrátil NS SR na ďalšie konanie. Rovnako Ústavný súd SR Vydal Nález III- ÚS 214/2020-29 dňa 14.10.2021, ktorým rozsudok NS SR č. k. 1Cdo 212/2017 z 26.02.2019 zrušil a vec vrátil NS SR na ďalšie konanie.

46. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je v rozpore aj s právnymi názormi vyslovenými Krajským súdom Prešov, čo je zrejme z týchto rozhodnutí: KS Prešov č. k. 20Co 158/2011 z 12.07.2012: „Žalobca ako poškodený má právo na úrok z omeškania zo základného bodového ohodnotenia, tak treba vychádzať z ustálenej súdnej praxe a judikatúry, napr. z uznesenia NS SR 6Cdo 16/2010, v zmysle ktorých nárok na úrok z omeškania zo základného bodového ohodnotenia poškodenému zásadne patrí odo dňa po tom, čo ako veriteľ o plnenie dlžníka požiadal.“ KS Prešov č. k. 18Co 8/2021 zo 17.03.2022 vyplýva: „Pokiaľ poisťovateľ nesplní svoju peňažnú povinnosť voči poškodenému a neposkytne mu plnenie náhrady škody, ktorá mu reálne patrí riadne a včas, dostáva sa v zmysle § 517 ods. 1 OZ do omeškania. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že poisťovateľ sa s plnením konkrétnej peňažnej povinnosti, v prípade jej neplnenia^ riadne a včas, dostane do omeškania, je nevyhnutné na dôsledky omeškania poisťovateľa s plnením jeho hlavnej povinnosti plniť samostatnú náhradu škody aplikovať všeobecný právny predpis, ktorým je ustanovenie § 517 ods. 2 OZ.“ Rovnaký právny názor vyslovil aj KS PO č. k. 10Co 18/2021 z 29.3.2021, KS PO 13Co 16/2021 z 5.5.2021.

47. Žalovaná podala odvolanie dňa 28.04.2023, v ktorom ako odvolacie dôvody uvádzala ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) Civilného sporového poriadku, tzn. že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolacie námietky smerovali voči druhému výroku rozsudku súdu prvej inštancie v časti zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia o 25 %, čo považovala žalovaná za neprimerané navýšenie a súčasne namietala IV. výrok o trovách konania, kedy žiadala stanoviť nárok na náhradu trov konania podľa pomeru úspechu vo veci.

48. Pokiaľ sa týka nesprávneho rozhodnutia súdu prvej inštancie z dôvodu nesprávneho posúdenia nároku uplatneného titulom zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa ust. § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z., k tomu uviedla nasledovné:

49. Žalovaná zhodne a konzistentne s argumentáciou prezentovanou v konaní pred prvoinštančným súdom poukazuje na to, že sťaženie spoločenského uplatnenia je stav v súvislosti s poškodením na zdraví, ktoré má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh (§ 2 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z.z.).

50. Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sa poskytuje jednorazovo; musí byť primeraná povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti (§ 4 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z.).

51. Len v prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je aj uznanie invalidity, môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50 % (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.). Bodové hodnotenie za sťaženie spoločenského uplatnenia môže posudzujúci lekár primerane zvýšiť až na dvojnásobok vzhľadom na obmedzenie alebo stratu možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti, ktorú mal vo veku, v ktorom utrpel poškodenie na zdraví (§ 10 ods. 4 veta prvá zákona č. 437/2004).

52. Niet pochýb o tom, že už samotné odškodnenia na základe bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia, odráža skutočnosť, že poškodený má obmedzené možnosti uplatniť sa v rôznych oblastiach života, pričom v súdnej veci na základe vykonaného dokazovania súdom ustanoveným znalcom A. G. bolo bodové hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia stanovené na 3.060 bodov, na základe čoho bola žalobkyňa odškodnená vo výške 48.103 eur. Avšak s prihliadnutím na to, že samotná žalobkyňa sa podieľa na vzniku škody v rozsahu 10 % z dôvodu nepripútania sa bezpečnostným pásom, v dôsledku čoho z motorového vozidla vypadla, bol nárok v rozsahu 10 % krátený.

53. Ustanovenie § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. (ďalej len „zákon“), ktoré umožňuje súdu mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, patrí k právnym normám, ktoré neurčujú presne podmienky a predpoklady, za ktorých sa má aplikovať toto ustanovenie, ale jeho aplikácia závisí na vykonanom dokazovaní a úvahe súdu. Toto ustanovenie prenecháva súdu, aby v každom jednotlivom prípade sám podľa svojho uváženia posúdil, či sa jedná o prípad hodný osobitného zreteľa a v prípade, že tomu tak je, aké zvýšenie náhrady je v konkrétnej veci primerané.

54. Úvaha súdu v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. nie je celkom voľná, lebo právny predpis ju usmerňuje tým, že rámcovo stanovuje predpoklady pre vznik nároku na základnú výmeru odškodnenia a tiež hľadiská, ktoré treba mať na zreteli. Pokiaľ zákon stanovuje rozpätie prípustného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (až o 50 %), je nepochybné, že rozsah zvýšenia tejto náhrady musí byť diferencovaný. Diferenciácia rozsahu zvýšenia tejto náhrady musí vystihovať individuálne okolnosti každého prípadu.

55. V reálnom živote sa vyskytujúce rozdiely v osobnosti človeka, v jeho individuálnych potrebách, životnom zameraní, v miere jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach života, ako aj odlišnosti v miere závažnosti poškodenia zdravia a intenzite obmedzenia poškodeného sa nevyhnutne musia prejaviť aj v diferencovanom prístupe k zvýšeniu tejto náhrady.

56. Podľa žalovanej už vyhláška č. 32/1965 Zb. vychádzala z toho, že sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje, ak poškodenie zdravia má preukázateľne nepriaznivé dôsledky jednak pre život (životné úkony poškodeného a uspokojovanie jeho životných potrieb), jednak pre uplatnenie v spoločnosti (uspokojovanie jeho spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh); stanovila, že odškodnenie musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného tak v živote, ako aj v spoločnosti (viď § 4 ods. 1 vyhl. č. 32/1965 Zb.).

57. Podobne zákon č. 437/2004 Z.z. stanovuje, že náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia musí byť primeraná povahe následkov pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti (viď § 2 ods. 2 a § 4 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z.).

58. Pri úvahe súdu o rozsahu zvýšenia je povinnosťou súdu dbať, aby priznaná náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia bola založená na objektívnych a rozumných dôvodoch a aby medzi ňou a nepriaznivými dôsledkami pre životné úkony poškodeného existoval vzťah primeranosti. Pri tejto úvahe je súd povinný prihliadnuť predovšetkým na závažnosť spôsobenej škody na zdraví, t.j. či došlo k poškodeniu životne dôležitých orgánov, k možnosti vyliečenia, či eliminácii spôsobenej škody.

59. Doterajšia súdna prax považuje za východisko úvah v tomto smere skutočnosť, že už základné bodové ohodnotenie (§ 10 ods. 1 zákona) zohľadňuje okolnosť, že poškodený je vplyvom následkov utrpeného zranenia obmedzený vo svojich možnostiach v rôznych smeroch. S prihliadnutím na obmedzenie alebo stratu možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti, ktorú mal vo veku, v ktorom utrpel poškodenie na zdraví, môže posudzujúci lekár bodové hodnotenie za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť podľa ustanovenia § 10 ods. 4 zákona, čo predpokladá existenciu ďalších skutočností, umožňujúcich záver, že obmedzenie poškodeného nemožno vyjadriť len základným odškodnením.

60. Podľa žalovanej postup podľa ustanovenia § 5 ods. 5 zákona, ktorý prináleží len súdu, t.j. zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nad náhradu stanovenú ust. § 10 zákona, potom prichádza do úvahy len vo výnimočných prípadoch hodných osobitného zreteľa, kedy ani zvýšené bodové ohodnotenie podľa § 10 ods. 4 zákona dostatočne nevyjadruje následky, ktoré sú v dôsledku poškodenia zdravia trvalo obmedzené alebo celkom stratené. Vychádzajúc z citácie predmetného ustanovenia § 5 ods. 5 zákona pre priznanie nároku v zmysle tohto ustanovenia, musí byť preukázané, že sa jedná o prípad hodný osobitného zreteľa, a to s prihliadnutím k povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, pričom tak ako sme uviedli vyššie, odškodnenie musí byť primerané rozsahu, vakom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti.

61. Pri rozhodovaní o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia súd zohľadňuje jednak tie stránky, ktoré sú spoločné pre život všetkých ľudí (možnosť vykonávať bežné životné úkony, postarať sa o svoju hygienu, stravovanie, obliekať sa, žiť prípadne rodinným životom, realizovať sa v partnerskom vzťahu, mať deti), jednak tie stránky, ktoré sú osobitné u každého jednotlivca zvlášť vzhľadom na jeho spoločenské dovtedajšie pôsobenie (stupeň jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach spoločenského života, za ktoré už doterajšia súdna prax považuje napríklad oblasť kultúry, športu, umenia, politiky, vedy). Jednotiacim hľadiskom pri určovaní adekvátneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je, aby obe tieto stránky boli zohľadnené tak, že ich vzájomná jednota vyjadrí primeranosť priznanej náhrady vo vzťahu k povahe následkov poškodenia zdravia. V prípade niektorého poškodeného je v praxi opodstatnené klásť dôraz na prvú z uvedených stránok, v prípade iného poškodeného (naopak) na druhú spomenutú stránku; rozhodujúcou však zostáva ich jednota.

62. Vychádzajúc z rozsiahlej judikatúry súdov v Slovenskej republike o tejto otázke, je takéto zvýšenie vyhradené prípadom straty životných príležitostí po celý zvyšok života, v ktorých je poškodený vyradený zo života a kedy jeho predpoklady pre plnenie životných funkcií sú bežná alebo celkom zmarené.

63. Žalovaná zdôraznila, že súčasná právna úprava za relevantnú okolnosť z hľadiska určenia výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia považuje aj vek poškodeného. Zohľadnenie veku poškodeného predpokladá už ustanovenie § 10 ods. štvrtá veta prvá zákona č. 437/2004 Z.z. To isté hľadisko treba mať bezpochyby na zreteli tiež pri úvahe o opodstatnenosti aplikácie § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. Invalidita - hľadisko priamo v tomto ustanovení uvádzané - skutočne nevyjadruje stupeň angažovania sa poškodeného v spoločnosti pred poškodením jeho zdravia. To však ešte samo o sebe neznamená, že aj ďalšie (v zákone síce výslovne neuvedené, avšak v praxi súdov považované za relevantné) hľadiská musia byť tiež bez vzťahu k tomu, aké bolo predchádzajúce uplatnenie poškodeného v spoločenskej sfére.

64. Na druhej strane ale nemožno celkom vylúčiť prípad, v ktorom zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia blížiac sa až k hornému limitu (50 %) nebude v prevažnej miere odôvodnené individuálnymi (najmä medicínskymi) zisteniami týkajúcimi sa realizácie poškodeného v oblasti bežného života každého človeka (pri uspokojovaní jeho životných, biologických potrieb), ale skôr bude odôvodňované zisteniami súdu o osobitne vysokej (až mimoriadnej) miere predchádzajúceho uplatnenia sa poškodeného a jeho nasadenia v oblasti spoločenskej, kultúrnej, umeleckej, vedeckej alebo politickej.

65. Ako už žalovaná uviedla, úvaha súdu o primeranosti zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.) nie je voľná. Súd musí dbať o to, aby priznaná výška tejto náhrady bola založená na objektívnych a rozumných dôvodoch a aby medzi výškou priznanej náhrady a spôsobenou škodou existoval vzťah primeranosti. Za spravodlivé rozhodnutie o nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia treba považovať také rozhodnutie, ktoré rešpektuje princíp proporcionality. Tento princíp vyžaduje, aby existoval vzťah primeranosti medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmom (viď napr. rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo 464/2015, 3Cdo/209/2017, 3Cdo/213/2017, 8Cdo/142/2018).

66. V súdnej veci bolo zistené a preukázané, že žalobkyňa utrpela pri dopravnej nehode zranenia v 59. roku svojho života, pred úrazom viedla bežný život, nijak nevybočujúci z rámca obvyklých a bežných aktivít vlastných každému jedincovi, bola vydatá, pracovala, mala dospelé deti, a nedosahovala žiadne mimoriadne výkony či už v osobnej, pracovnej, kultúrnej alebo športovej oblasti.

67. Aj keď úraz u žalobkyne zanechal trvalé následky, nejde o také následky, ktoré by znamenali úplnú a ani čiastočnú stratu schopnosti akéhokoľvek pohybu, nejde ani o prípad ležiaceho pacienta odkázaného na dohľad či starostlivosť iných osôb, žalobkyňa v rozsahu trvalých následkov po úraze nie je nesebestačná, vie sa samostatne pohybovať, je sebestačná i v samoobslužných úkonoch osobnej hygieny, následky po zranení nepredstavujú pre žalobkyňu jej sociálnu, pracovnú, spoločenskú resp. rodinnú izoláciu, a preto žalovaná, bez akéhokoľvek bagatelizovania poškodenia zdravia žalobkyne pri dopravnej nehode, má za to, že v jej prípade nie sú dané okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali súdom prvej inštancie priznané zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z., a preto správnym bolo žalobu v tejto časti zamietnuť.

68. Súdom prvej inštancie priznané zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v rozsahu 25 % je neprimerané zisteným okolnostiam, zjavne porušujúcim princíp proporcionality a tiež vybočujúcim z rámca súdom priznávaných odškodnení, pričom z radov súdnych rozhodnutí príkladom poukazuje napr. na: rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/213/2017, ktorým NS SR za primerané považoval zvýšenie SSU o 20 %, pričom sa jednalo o poškodeného, ktorý utrpel úraz vo veku 24 rokov, a v dôsledku následkov úrazu mal priznanú invaliditu s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (MPSVZČ) 75 %, či rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/209/2017, ktorým NS SR za primerané považoval zvýšenie náhrady SSU o 25 % u spoločensky neangažovaného poškodeného, ktorý utrpel úraz vo veku 22 rokov a v dôsledku úrazu trpel, okrem iného, ťažkou kvadruparézou (ochrnutím) s výraznou prevahou dolných končatín, úplnou inkontinenciou, nedomykavosťou ritných zvieračov a ďalšími následkami.

69. Pokiaľ súd prvej inštancie poukazuje na to, že pri rozhodovaní vzal do úvahy aj žalobkyňou tvrdenú skutočnosť, že žalobkyňa ukončila pracovný pomer dohodou dňa 26.06.2012 z dôvodu, že nebola naďalej schopná pracovať a vykonávať prácu v zmysle pracovnej zmluvy, a to z dôvodu utrpených trvalých následkov, z čoho je zrejmé, že nebola uznaná za invalidnú len preto, že sama požiadala o ukončenie pracovného pomeru dohodou a o priznanie starobného dôchodku od 05.12.2013, uvedené žalovaná rozhodne namieta, poukazujúc na to, že túto skutočnosť žalobkyňa nepreukázala, keďže v konaní ako dôkaz predložila Pracovnú zmluvu zo dňa 02.05.2001 a písomnosť označenú ako Pracovný posudok p. A. B., vyhotovenú Domovom sociálnych služieb, Giraltovice dňa 18.06.2014, z ktorej je zrejmý nástup žalobkyne do pracovného pomeru u uvedeného zamestnávateľa, a jej pracovné hodnotenie a tiež to, že pracovný pomer rozviazala dohodou dňa 26.06.2012 bez udania dôvodu na vlastnú žiadosť. Uvedenú Dohodu o rozviazaní pracovného pomeru žalobkyňa síce ani nepredložila, a preto túto skutočnosť ani nemohol mať súd za preukázanú, avšak na druhej strane, ak by aj tak bola učinila a predmetnú Dohodu by bola predložila, tak vzhľadom na žalobkyňou tvrdené skutočnosti je toto irelevantné, keďže nebolo preukázané, aby medzi ukončením pracovného pomeru a následkami, ktoré úraz u žalobkyne zanechal je priama príčinná súvislosť, a preto súd nesprávne rozhodol, keď aj

takto tvrdenú avšak nepreukázanú skutočnosť bral ako dôvodnú pri rozhodovaní o uplatnenom nároku žalobkyne na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia.

70. Pokiaľ sa týka ďalších či už rodinných, spoločenských, športových, kultúrnych a iných aktivít žalobkyne tieto boli v čase pred úrazom primerané jej veku, pričom ich intenzita a frekvencia aj nebyť úrazu, by sa s pribúdajúcim vekom nepochybne znižovala, utlmovala a niektoré by nepochybne aj zanikli (napr. obsluhovanie na svadbách, a to nie len z dôvodu veku žalobkyne). Má za to, že s pribúdajúcim vekom jedinca sa jeho možnosti uplatnenia v živote a v spoločnosti nemôžu rovnať možnostiam mladého človeka, ktorý je na vrchole svojich síl a toto bolo potrebné zohľadniť aj v prípade žalobkyne s odvolaním sa na už skôr uvádzaný princíp proporcionality odškodnenia.

71. Vychádzajúc z vyššie uvedeného má žalovaná za to, že v súdnej veci neboli zo strany žalobkyne preukázané dôvody hodné osobitného zreteľa, preukázanie ktorých je potrebné pre postup súdu podľa ustanovenia § 5 ods. 5 zákona, a preto mal súd nárok žalobkyne v tejto časti v celom rozsahu ako nedôvodný zamietnuť.

72. Pokiaľ ide o nesprávne rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania uviedla, že súd podľa ustanovenia § 255 Civilného sporového poriadku ods. 1 majú za to, že žalobkyňa bola v konaní úspešná, priznal jej náhradu trov konania v plnom rozsahu.

73. V zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa odseku 2, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

74. V zmysle ustanovenia § 256 Civilného sporového poriadku, ak strana procesné zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

75. Vychádzajúc z vyššie citovanej platnej právnej úpravy ako aj ustálenej rozhodovacej praxe súdov (viď napr. uznesenie NS SR 6MCdo 19/2010), ak nejde o prípad, keď bolo žalobe celom rozsahu vyhovené, musí byť náhrada trov pomerne rozdelená.

76. Uvedené vyžaduje určiť pomer úspechu oboch účastníkov sporu a od úspechu účastníka na jednej strane odpočítať jeho neúspech (t.j. mieru úspechu druhej strany).

77. Len vo výške rozdielu má účastník právo, aby mu druhý účastník nahradil pomernú časť trov, ktoré účelne vynaložil. V prípade, ak konanie bolo sčasti zastavené aj napr. z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby, súd musí prihliadať na to, čo a kto zavinil, že k zastaveniu konania došlo. Najprv teda súd posúdi otázku čo bolo dôvodom, že konanie muselo byť zastavené (podľa § 256 CSP) a s prihliadnutím na tento záver potom hodnotí celkovú otázku, z akej časti bol ten ktorý účastník úspešný (podľa § 255 CSP).

78. Ak je na čiastočnom späťvzatí žaloby dané zavinenie žalobcu, je s poukazom na ustanovenie § 255 CSP dôvodné, že v tomto rozsahu nemal žalobca vo veci úspech, nakoľko vždy platí, že kto zavinil čiastočné zastavenie konania, mal ohľadne zastavenej časti žaloby neúspech a úspech sa pri posudzovaní náhrady trov konania pripočíta opačnej strane v spore.

79. Tak ako žalovaná uviedla vyššie, v súdnej veci niet pochýb o tom, že pôvodne sa žalobkyňa žalobou doručenou súdu domáhala titulom sťaženia spoločenského uplatnenia zaplata sumy 35.432,40 eur s prísl. a z titulu zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia sumy 28.846,20 eur, pričom v priebehu konania žalobkyňa zobrala žalobu späť aj v časti žalovanou namietaného spoluzavinenia žalobkyne na vzniku škody, a to podaním zo dňa 13.02.2020 o 10 % tak z titulu základu SSU, t.j. o sumu 5.769,24 eur, ako aj z titulu zvýšenia náhrady za SSU, t.j. o sumu 2.884,62 eur a v tejto časti navrhla konanie zastaviť.

80. Z uvedeného je takto nepochybne zrejmé, že žalobkyňa zavinila zastavenie konania čo do sumy 8.653,86 eur z uplatneného nároku, a nakoľko k späťvzatiu v tejto časti nedošlo pre správanie žalovanej, nemohol súd prvej inštancie, vzhľadom na žalobkyňou zavinené zastavenie konania, ale aj s poukazom na výrok III. rozsudku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, vyvodiť záver o úspechu

žalobkyne vo veci v plnom rozsahu a priznať žalobkyňi v takomto rozsahu i nárok na náhradu trov konania proti žalovanej.

81. Vychádzajúc z uvedeného bolo v danom prípade správnym stanoviť pomer úspechu a neúspechu účastníkov v spore a len v rozdiel medzi úspechom a neúspechom priznať úspešnejšiemu účastníkovi náhradu trov konania, prípade vysloviť, že žiaden z účastníkov nemá na náhradu trov konania právo.

82. Vzhľadom na to, že súd prvej inštancie takto nepostupoval, je jeho rozhodnutie i v tejto časti nesprávne.

83. Na základe vyššie uvedeného žalovaná navrhovala, aby odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok zmenil, priznal nárok na náhradu trov konania.

84. K podanému odvolaniu žalobkyne sa vyjadrila žalovaná listom zo dňa 02.05.2023, kde uviedla, že zotráva na všetkých svojich doterajších vyjadreniach vo veci.

85. Žalovaná zotrvala na všetkých svojich doterajších vyjadreniach vo veci, v zmysle ktorých nárok žalobkyne na zaplatenie úroku z omeškania nepovažuje za dôvodný, a preto rozsudok súdu prvej inštancie, v časti, v ktorej súd žalobu o zaplatenie príslušenstva pohľadávky zamietol, považuje za vecne a skutkovo správny a žiada jeho správnosť podľa ustanovenia § 387 Civilného sporového poriadku v celom rozsahu potvrdiť. Súd prvej inštancie po tom, čo vo veci vykonal dokazovanie, nárok žalobkyne správne posúdil, pričom v zmysle ustanovenia § 191 Civilného sporového poriadku všetky dôkazy hodnotil podľa svojej úvahy a prihliadol ku všetkému, čo v konaní vyšlo najavo. Úvaha súdu je opretá o zistené skutočnosti a v odôvodnení rozhodnutia je vyčerpávajúco uvedené, čím sa súd pri rozhodovaní riadil, ako aj to, aké závery z týchto vyvodil, s čím sa žalovaná v celom rozsahu stotožňuje. Postup súdu prvej inštancie je tak plne v súlade s vyššie citovaným ustanovením Civilného sporového poriadku, ako aj s čl. 15 Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorého dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých tento zákon spočíva.

86. Žalovaná opätovne zdôrazňuje, že je vylúčené a v rozpore s logikou veci, aby sa dňom 26.09.2012 dostala do omeškania s plnením náhrady škody za trvalé následky, tak ako to tvrdí žalobkyňa, keďže dôkaz, ktorý bol žalobkyňou predložený bol „nesprávny“ a „nezákonný“, keďže znaleckým dokazovaním bola preukázaná nesprávnosť žalobkyňou predloženého hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia a čiastočne aj iné následky, ktoré v pôvodnom hodnotení resp. dôkaze žalobkyne, uvádzané neboli. Z uvedeného dôvodu je preto vylúčené, aby sa žalovaná mohla dostať do omeškania ešte skôr, než boli objektívne a preukázateľne zistené následky, ktoré úraz zanechal a už vôbec sa nemohla dostať do omeškania aj za také trvalé následky, ktoré u nej neboli poškodeným/žalobkyňou ani uplatnené (pol. 254), keďže v posudku A. F., na základe ktorého si žalobkyňa uplatnila nároky mimosúdne aj podanou žalobou, neboli hodnotené. Zdôrazňujúc, že za stavu spornosti uplatneného nároku, a tým povinnosti žalovanej nahradiť žalobkyňi škodu, ktorá v konaní vyústila do potreby zodpovedať sporné skutkové otázky majúce význam pre rozhodnutie súdu vo veci aj s pribratím znalca z príslušného odboru, je preto vylúčené, aby sa žalovaná mohla dostať do omeškania pred rozhodnutím súdu.

87. V neposlednom rade na podporu správnosti svojej argumentácie, žalovaná v tejto súvislosti poukázala i na rozhodnutie Okresného súdu Svidník sp. zn. 6C/51/2012 zo dňa 25.08.2020 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 15Co/21/2020, ktorého obsah je žalobkyňi známy, keďže sa týkal ňou uplatňovaných nárokov z tej istej dopravnej nehody, v ktorých súdy vyslovili záver (cit.): Keďže v prejednávanej veci bola výška ako aj dôvodnosť poistného plnenia medzi stranami sporná, v dôsledku čoho žalovaná odmietla poskytnúť žalobkyňi poistné plnenie vo výške ňou uplatnenej, žalovaná sa môže dostať do omeškania až po uplynutí lehoty na poskytnutie poistného plnenia uvedenej v doručenom právoplatnom rozsudku. Pokiaľ žalovaná nie je v omeškaní s plnením poistného plnenia, nemožno považovať za dôvodný ani nárok žalobkyne na úrok z omeškania uplatnené žalobou.

88. S poukazom na vyššie uvedené má žalovaná za to, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné, a preto žiada, aby odvolací súd žalobkyňou podanému odvolaniu nevyhovel.

89. K podanému odvolaniu žalovanej sa žalobkyňa prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrila dňa 22.05.2023, kde uviedla, že žalobkyňa si predmetnou žalobou uplatnila aj právo na náhradu z titulu

zvýšenie SSU v zmysle ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z., a to na základe dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré boli vykonaným dokazovaním plne preukázané. Dôvody hodné osobitného zreteľa boli preukázané listinnými dôkazmi, výpoveďou žalobkyne, výpoveďami svedkov, znaleckými posudkami. Dokazovanie vykonané v predmetnom konaní preukázalo, že žalobkyňa je hendikepovaná vo všetkých oblastiach života. Je hendikepovaná v pracovnej oblasti, v rodinnom a manželskom živote, vo svojich záľubách a koníčkoch, v kultúrnom živote, je sociálne izolovaná a je odkázaná na pomoc inej osoby.

90. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalobkyňa pred úrazom bola zdravá, riadne pracovala. Bola vitálna, sebestačná, bola usmievavá, spoločenská, plne sa starala o domácnosť a záhradu, mala všestranné záujmy, viedla motorové vozidlo, nemala psychické problémy. Pracovala na dobu neurčitú (viď listinný dôkaz) v Domove sociálnych služieb v Giraltovciach, kde v tomto zariadení sú umiestnené mentálne i telesne postihnuté deti o ktoré sa starala. V tomto zariadení pracovala ako opatrovatelka - sanitárka. Išlo o náročnú prácu fyzickú ako i psychickú. V tomto zariadení pracovala už rok ako dôchodkyňa a chcela tam pracovať, nebyť úrazu, aj naďalej (viď výpoveď svedka na pojednávaní dňa 10.06.2014).

91. Listinným dôkazom bolo preukázané, že pracovný pomer uzavretý žalobkyňou dňa 02.05.2001 na post opatrovatelky v Domove sociálnych služieb v Giraltovciach bol uzavretý na dobu neurčitú a bol ukončený dohodou dňa 26.06.2012 (úraz vznikol 25.04.2011). Dôvod ukončenia pracovného pomeru bol ten, že žalobkyňa nebola schopná pracovať a vykonávať prácu v zmysle pracovnej zmluvy a to vzhľadom na charakter práce a pre jej ťažké poškodenia zdravia vzniknuté v príčinnej súvislosti s úrazom. Nemohla ďalej vykonávať prácu sanitárky, lebo predmetom pracovnej náplne bola potreba postihnuté deti okúpať, preložiť z boka na bok, nakŕmiť, vložiť do vane a z vane, obliecť a pod. Je potrebné uviesť, že mnohé postihnuté deti mali značnú hmotnosť (viď výpoveď žalobkyne na súdnom pojednávaní dňa 02.10.2014, výpoveď svedka na pojednávaní dňa 10.06.2014).

92. Ťažké poškodenie zdravia, v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou, je zásadným dôvodom ukončenia pracovného pomeru. Ťažké poškodenie zdravia je medicínsky preukázané znaleckými posudkami.

93. Ťažké poškodenie zdravia je preukázané v znaleckom posudku vypracovanom znalcom A. A. G.. Znalec v znaleckom posudku uviedol, že trvalé následky neumožňujú žalobkyňu vykonávať túto náročnú a ťažkú prácu, že žalobkyňa v príčinnej súvislosti s úrazom utrpela zranenia ťažkého stupňa s trvalými následkami. Utrpela zranenia takých tkanivových štruktúr, ktoré sú dôležité pre život a zdravie človeka a utrpené zranenia nevyklučujú invaliditu. (viď znalecký posudok znalca A. N. G., ktorý ZP vypracoval pre konanie vedené na OS SV č. k. 6C 51/2012 vo veci náhrady škody z titulu bolestného).

94. Znalec A. A. G. v znaleckom posudku, pri hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia, okrem iného uviedol: úraz zanechal na zdravotnom stave žalobkyne trvalý následok poúrazovú kvadruparézu ľahkého stupňa, ktorá sa prejavuje instabilitou, zvýšenými reflexami, poruchou jemnej akralnej motoriky na HK, chôdza je s oporou paličky, poúrazová myelopathia krčnej miechy s následnou kvadruparézou a vznikom neuropatickej bolesti, ktorá bude výrazne sťažovať a znepríjemňovať život žalobkyne a v budúcnosti progredovať aj napriek liečbe. Poúrazová kvadruparéza a neuropatická bolesť výrazne znižuje kvalitu života žalobkyne. U žalobkyne pretrvávajú bolesti celého chrbta, bolesti rúk a nôh, bolí ju celé telo. Bolesť je stála cez deň, cez noc. Pre bolesť sa budí v noci, bolesť jej výrazne znepríjemňuje život, ide o neurapatickú bolesť, t. j. o nepríjemný a intenzívny druh bolesti a pod.

95. Jedným z dôvodov pre ktorý navrhuje žalovaný odvolaciemu súdu žalobu žalobkyne o zv. SSU zamietnuť je tvrdenie, že súd nesprávne rozhodol o zv. SSU, keďže nebol udaný dôvod skončenia pracovného pomeru v dohode ako i to, že žalobkyňa nepreukázala, že medzi skončením pracovného pomeru a následkami úrazu je priama príčinná súvislosť. Tvrdenie žalovaného nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a je tvrdením plne účelovým.

96. Vykonané dokazovanie preukázalo, že žalobkyňa pred úrazom bola sebestačná, starala sa o domácnosť v celom rozsahu, starala sa o záhradu, jazdila s motorovým vozidlom, bola spoločensky aj športovo aktívna, venovala sa koníčkom (pestovaniu kvetov, piekla koláče na svadby, chodila obsluhovať na svadby) a pod.

97. Vykonané dokazovanie preukázalo že žalobkyňa nemôže, hoci by chcela, pracovať. Je obmedzená vo vykonávaní domácich prác, nie je schopná postarať sa sama o seba ako i o domácnosť, potrebuje pomoc inej osoby. Potrebuje pomoc aj v samoobslužných činnostiach, potrebuje pomoc aj pri jedení. Je obmedzená v spoločenskom živote. Nemôže chodiť do spoločnosti, nemôže chodiť do kostola, lebo nemôže dlhšie sedieť a stáť pre bolesti. Je sociálne izolovaná, lebo sa vyhýba priateľom, rodine. Stratila predošlé aktivity a záujmy. Uvedené má za následok aj zhoršenie vzťahov v rodine. Je obmedzená v športových aktivitách (nemôže bicyklovať, viesť motorové vozidlo, chodiť na huby, zbierať lesné plody chodiť na prechádzky, a pod.). Nemôže robiť v záhrade, nemôže zavárať, nemôže sa venovať veľkej záľube a to kvetom. Zdravotný stav žalobkyne zasiahol aj do manželského a intímneho života. Žalobkyňa v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou utrpela okrem trvalých somatických následkov ale aj psychickú poruchu. Žalobkyňa trpí prejavmi posttraumatickej stresovej poruchy čo jej spôsobuje nadmernú unaviteľnosť, depresiu, pocit smútku, sociálnu izoláciu a pod. Kvalitu života jej jednoznačne sťažujú aj problémy s močovým mechúrom, nosí plienky, čo jej spôsobuje nemalé psychické problémy ako i sociálnu izoláciu (viď výpoveď svedka, svedkyne na pojednávaní dňa 10.06.2014. znalecky posudok A. A. G.). Znaleckými posudkami bolo preukázané, že u žalobkyni ide o trvalý a doživotný stav a nie je predpoklad zlepšenia jej trvalých následkov, ale bude dochádzať k zhoršeniu všetkých následkov.

98. Zvýšenie SSU podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z, nie je závislé od zvýšenia bodového hodnotenia za SSU posudzujúcim lekárom v zmysle § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. (KS PO č.k. 15Co 12/2012 z 29.5.2013).

99. Vykonaným dokazovaním nebola preukázaná sebestačnosť žalobkyne. Nebolo preukázané, že žalobkyňa by nebola sociálne, pracovne, spoločensky resp. rodinne izolovaná, ako to uvádza v odvolaní žalovaný. Vykonaným dokazovaním pred súdom prvej inštancie boli preukázané na strane žalobkyne dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z..

100. Z ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. vyplýva, že v prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50 %.

101. Tvrdenie žalovaného v odvolaní, že rodinné, spoločenské, športové, kultúrne a iné aktivity žalobkyne, ktoré boli pred úrazom, by sa ich intenzita a frekvencia s pribúdajúcim vekom nepochybne znižovala, utlmovala a niektoré by aj zanikli, sú jednak diskriminačným tvrdením a takéto tvrdenie nemá oporu v ustanovení § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.

102. Z ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. nevyplýva, že poškodenému vzniká právo na náhradu škody len a len vtedy, ak je pripútaný na lôžko, v prípadoch ťažkého stupňa invalidity a do budúca je mu takmer úplne zmarená možnosť akéhokoľvek uplatnenia v živote, respektíve ak dosahoval mimoriadne výsledky v športe a v iných aktivitách. Takáto interpretácia nemá oporu v ustanovení § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. Zo súdnej praxe vyplýva, že mimoriadne zvýšenie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia je však aplikovateľné v prípadoch, kedy je zrejmé, že poškodenie na zdraví má preukázateľné nepriaznivé následky na život poškodeného pre uspokojovanie jeho potrieb a pre plnenie úloh vyplývajúcich z jeho spoločenského postavenia.

103. Žalovaný podaním odvolania neguje aj skutočnosť, že odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia plní v zmysle právnej úpravy satisfakčnú funkciu. V prípade mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia ide o odškodnenie, ktoré sa poskytuje len jednorazovo, a ktorým sa tak majú jednorazovo kompenzovať všetky budúce strádania poškodeného. Výška odškodnenia preto musí rešpektovať jeho reparačný charakter a byť naplnením toho, že odškodnenie má slúžiť kompenzácií obmedzení plynúcich z poškodenia zdravia aj tak, aby skoršie často aj výraznejšie pociťovanie radosti a neskoršia strata možnosti tieto prežívať v dôsledku poškodenia zdravia mohli byť prinajmenšom čiastočne vynahradené, zmiernené niečím, čo poškodenému môže naopak privodiť potešenie alebo radosť.

104. Zo súdnej praxe vyplýva, že rozsah zvýšenia náhrady z titulu SSU podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. musí vystihovať individuálne okolnosti každého prípadu, rozdiely v osobnosti človeka, v miere závažnosti poškodenia zdravia, intenzite poškodenia, ako i brať v úvahu, že jednorazovo

odškodnenie má slúžiť kompenzácii obmedzení plynúcich z poškodenia zdravia ako i stratu budúcich možnosti prežívať radosť v dôsledku poškodenia zdravia. Z ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. však nevyplýva, že podkladom pre zvýšenie SSU môžu byť len dôvody vysokej úrovne zapojenia sa žalobkyne pred úrazom do športovej, kultúrnej, spoločenskej oblasti a pod. (viď NS SR č. k. 8Cdo 142/2018, NS SR 3Cdo 209/2017 z 19.06.2019).

105. K trovám konania poukázala žalobkyňa na právny názor vyslovený Krajským súdom Prešov v konaní č.k. 12Co 21/2018/ zo dňa 27.8.2019. KS PO č. k. 12Co 21/2018 zo dňa 27.08.2019 zaujal právny názor: „Zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP) treba uplatniť aj na konania v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesné neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno ho ad absurdum zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Žalobcu v takejto veci je potrebné považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu.“

106. Z Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 225/2020 z 27.08.2020 podľa žalobkyne vyplýva, že: „Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze, okrem iného, uviedol, že žalobcovi, ktorému bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno považovať ho za procesne neúspešného a ad absurdum ho zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie „procesného“ výsledku. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Žalobcu v takejto veci je treba považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech, čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu.“

107. K vyjadreniu žalobkyne sa listom zo dňa 15.06.2023 vyjadrila žalovaná, ktorá zotrvala na svojej doterajšej argumentácii.

108. K vyjadreniu žalovanej sa vyjadrila žalobkyňa listom zo dňa 30.08.2023, kde rovnako zotrvala na svojich doterajších vyjadreniach vo veci.

109. Krajský súd ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 379 CSP viazaný dôvodmi a rozsahom odvolania, tak ako to predpokladá ust. § 380 CSP, viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie, bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie podľa § 383 CSP, postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zmeniť podľa § 388 CSP z týchto dôvodov:

110. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s poukazom na odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia a odvolaciu argumentáciu uplatnenú oboma stranami bolo posúdiť, či súd prvej inštancie správne rozhodol pokiaľ ide o nepriznanie úroku z omeškania z prisúdenej sumy a ďalej, či bola správne určená miera zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, ako aj, či bolo správne rozhodnuté o náhrade trov konania v rozsudku súdu prvej inštancie.

111. Vo vzťahu k úroku z omeškania, teda vo vzťahu k II. výroku rozsudku súdu prvej inštancie tento zmenil tak, že žalobkyni priznal úrok z omeškania z prisúdenej sumy vo výške 8,75 % od 26.09.2012, čím vyhovel prvej odvolacej námietke žalobkyne. Súd prvej inštancie odôvodnil nepriznanie úroku z omeškania zo sťaženia spoločenského uplatnenia judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorá však bola medzitým prekonaná rozhodovacou činnosťou Ústavného súdu Slovenskej republiky. Odvolací súd poukazuje na právne závery uvedené v Náleze Ústavného súdu SR III. ÚS 309/2020-33:

„Posúdenie spornej otázky si vyžaduje posúdenie zákonnej úpravy nároku sťažovateľa voči žalovanej poisťovni, ktorým je ZoPZP a ktorý v § 15 ods. 1 ustanovuje, že náhradu škody uhrádza poisťovateľ (žalovaná poisťovňa) poškodenému (sťažovateľ) s tým, že poškodený sťažovateľ je oprávnený uplatniť si svoj nárok na náhradu škody priamo proti žalovanej poisťovni a je povinný tento nárok preukázať. Z uvedeného ustanovenia je zrejmé, že nárok sťažovateľa proti žalovanej poisťovni má samostatný

hmotnoprávny základ. Preto medzi sťažovateľom a žalovanou poisťovňou vznikom škody sťažovateľovi spôsobenej motorovým vozidlom, ktoré bolo poistené u žalovanej poisťovne, vznikol priamy právny vzťah, ktorého obsahom bola povinnosť žalovanej poisťovne nahradiť sťažovateľovi škodu. Tento nárok proti poisťovni sa nestal splatným vznikom škody a podľa Občianskeho zákonníka by sa žalovaná poisťovňa mohla dostať do omeškania len vtedy, ak by ju sťažovateľ vyzval na plnenie podľa § 563 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal.

Vzťah sťažovateľa a žalovanej poisťovne však nie je vzťahom poškodeného a škodcu, ale vzťahom osobitným, ktorého podstatou je verejnoprávna potreba náhrady škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Táto čiastočne verejnoprávna povaha poistenia následne vedie k tomu, že vzťah sťažovateľa a žalovanej poisťovne nie je bežným vzťahom veriteľa a dlžníka, čo sa prejavuje v osobitných konštrukciách § 11 ods. 6 až 8 ZoPZP, ktoré modifikujú osobitnou úpravou následky § 563 Občianskeho zákonníka. Podľa týchto ustanovení žalovaná poisťovňa bola povinná bez zbytočného odkladu začať prešetrovanie potrebné na zistenie rozsahu jej povinnosti poskytnúť poistné plnenie a do troch mesiacov odo dňa oznámenia poškodeného o škodovej udalosti skončiť prešetrovanie a oznámiť poškodenému sťažovateľovi výšku poistného plnenia, ak bol rozsah tejto povinnosti preukázaný, alebo mu poskytnúť písomné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré bolo plnenie odmietnuté alebo znížené. Túto povinnosť si žalovaná poisťovňa splnila tým, že sťažovateľovi plnenie odmietla (§ 11 ods. 6 ZoPZP). Ak by tak neurobila, bola by povinná poskytnúť sťažovateľovi poistné plnenie do 15 dní po skončení prešetrovania alebo po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody (§ 11 ods. 7 ZoPZP). Na tieto ustanovenia nadväzuje norma, podľa ktorej ak poisťovňa nesplní povinnosť podľa odseku 6, je povinná zaplatiť poškodenému úroky z omeškania podľa osobitného predpisu, ktorým je Občiansky zákonník (§ 11 ods. 8 ZoPZP).

Z týchto ustanovení je zrejme, že žalovaná ako poisťovateľ má vo vzťahu k sťažovateľovi ako poškodenému osobitné, nie typické súkromnoprávne postavenie, čo žalovanej poisťovni dôvodne vzhľadom na povahu právneho vzťahu umožňuje to, aby pred vyplatením dôvodného nároku poškodeného, v tomto prípade sťažovateľa, žiadala jeho preukázanie a mala primeranú dobu na jeho prešetrenie.

Tieto ustanovenia však na prvý pohľad nemôžu viesť k takému výkladu, ktorý by viedol k nepriznaniu úrokov z omeškania z dôvodnej, mimosúdne osobitne kvalifikovaným spôsobom uplatňovanej istiny. Všeobecné súdy však museli riešiť otázku, od kedy má sťažovateľ nárok na úrok z omeškania, konkrétne (i) či odo dňa, ktorý nasledoval po oznámení škody sťažovateľom žalovanej poisťovni, (ii) odo dňa, ktorý nasledoval po uplynutí troch mesiacov a 15 dní podľa § 11 ods. 6 a 7 ZoPZP, alebo (ii) odo dňa po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody.

Odpoveď na túto otázku je však možná len pri výrazne dôslednejšej úvahe ako pri úvahe v napadnutom rozhodnutí, ktorého odôvodnenie sa gramatickým výkladom zameralo na slovné znenie obsiahnuté v § 11 ods. 7 ZoPZP, ktoré za alternatívou vyjadrenou slovným spojením alebo stanovuje, že poisťovňa je povinná plniť po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody. Výkladu, ktorý poskytli všeobecné súdy vrátane súdu, ktorý vydal napadnuté rozhodnutie, však chýba použitie iných výkladových metód ako strohé zameranie sa na jedno slovné spojenie v § 11 ods. 7 ZoPZP.

Ustanovenia ZoPZP chránia poisťovateľa pred tým, aby nemusel platiť úroky z omeškania v tom prípade, ak je nárok poškodeného dôvodný a jeho dôvodnosť je zistená v komunikácii, ktorú predpokladá § 11 ods. 6 ZoPZP. Ak by žalovaná poisťovňa postupovala tak, že by sťažovateľovi vyplatila jeho dôvodne uplatnené nároky v lehote troch mesiacov (§ 11 ods. 6 ZoPZP) a 15 dní (§ 11 ods. 7 ZoPZP) od ich uplatnenia si sťažovateľom, za túto dobu by nevznikol nárok na zaplatenie úroku z omeškania z jeho dôvodného nároku, keďže v tomto období žalovaná poisťovňa nebola v omeškaní, keďže vykonávala svoje oprávnenia podľa § 11 ods. 6 a 7 ZoPZP. Žalovaná poisťovňa však časť sťažovateľom uplatnenej škody nezaplatila. Preto sa vo vzťahu k sťažovateľovi dostala do omeškania.

Výklad poskytnutý v napadnutom rozhodnutí dochádza k záveru, že poisťovňa sa dostala do omeškania a je povinná platiť úrok z omeškania nie bezprostredne po tom, ako si sťažovateľ voči nej uplatnil svoj priamy nárok podľa § 15 ods. 1 ZoPZP, ani nie po tom, ako uplynuli lehoty podľa § 11 ods. 6 a 7 ZoPZP,

ale až po tom, ako jej bol doručený rozsudok v spore, v ktorom vystupovala ako žalovaná, pričom tento rozsudok stotožnili s právoplatným rozhodnutím súdu o výške náhrady škody podľa § 11 ods. 7 ZoPZP. Tomuto výkladu však chýba uvedenie si toho, že rozhodnutím o výške náhrady škody môže byť aj celkom iný rozsudok. Nárok na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla si možno uplatniť nielen voči poisťovni, ale aj priamo proti tomu, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

Preto nemožno vylúčiť taký postup poškodeného, ktorý si nárok neuplatní proti poisťovni, ale len proti prevádzateľovi motorového vozidla. Ak si poškodený svoj nárok na náhradu škody uplatní či už súdne alebo mimosúdne len voči prevádzateľovi, je vylúčené, aby sa poisťovňa dostala vo vzťahu k poškodenému do omeškania a vôbec mu bola povinná zaplatiť úrok z omeškania. Poisťovňa v takomto prípade voči poškodenému nie je v omeškani, keďže na zaplatenie náhrady škody ju nikto nevyzval a dokonca o škode ani nemusí vedieť.

Ak si poškodený uplatní svoj nárok len voči poistenému prevádzateľovi, má takýto úkon za následok omeškanie len prevádzateľa s tým, že poškodenému proti prevádzateľovi vzniká nárok na zaplatenie úroku z omeškania. Podľa § 10 ods. 3 ZoPZP je poistený prevádzateľ povinný poisťovni oznámiť to, že sa voči nemu uplatňuje nárok na náhradu škody. Ani toto oznámenie poisteného poisťovni nemá za následok to, že sa poisťovňa voči poškodenému dostáva do omeškania a poškodenému vzniká voči poisťovni nárok na úrok z omeškania. Ak však poistený oznámil poisťovni to, že si poškodený voči nemu uplatnil nárok na náhradu škody a ďalej postupoval podľa pokynov poisťovne, má nárok na to, aby poisťovňa za neho poškodenému zaplatila úrok z omeškania, ktorý vznikol v dôsledku toho, že konal podľa pokynov poisťovne.

Teda ak poisťovňa po oznámení poisteného neplní poškodenému, musí za poisteného zaplatiť úrok z omeškania. To však neznamená, že je voči poškodenému v omeškani. Poškodený si svoj nárok proti poistenému prevádzateľovi môže uplatniť aj žalobou, pričom výsledkom sporu medzi poškodeným a poisteným prevádzateľom je rozsudok, ktorý poisteného zaväzuje na plnenie poškodenému. Takýto rozsudok môže následne poškodený predložiť poisťovni so žiadosťou o plnenie. Rovnako tak môže postupovať poškodený. Poisťovňa však podľa takéhoto rozsudku musí za škodcu poškodenému poskytnúť plnenie úrokov z omeškania len v tom prípade, ak je takýto rozsudok výsledkom sporu, s ktorým bola poisťovňa oboznámená a ktorý poistený prevádzateľ viedol podľa pokynov poisťovne [§ 5 ods. 1 písm. d) ZoPZP a § 5 ods. 2 písm. a), b) a c) ZoPZP].

Poisťovňa bola poškodeným priamo žalovaná, a preto sa na priznanie úroku z omeškania vzťahujú ustanovenia, podľa ktorých sa poisťovňa dostáva do omeškania bezprostredne po tom, ako si poškodený u nej uplatní svoj priamy nárok na náhradu škody s tým rozdielom, že na úrok z omeškania nemá nárok za obdobie troch mesiacov na šetrenie poistnej udalosti a 15 dní na výplatu, ak k výpláte žiadanej náhrady skutočne došlo.

Tým však zrejme nemá byť dotknutý rozsah poistného plnenia, ktorým je krytie nárokov poškodeného na náhradu škody spôsobenej prevádzkou dopravného prostriedku, ktorá pre plné (štandardné) odškodnenie na seba viaže aj povinnosť platenia úrokov z omeškania. Zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, že by zákonodarca pri pohľadávkach vzniknutých z ublíženia na zdraví (oproti iným škodám) sledoval zvýhodnenie škodcu do takej miery, žeby jeho omeškanie a s tým spojené úroky z omeškania sa viazali nie na výzvu na plnenie, ale na rozhodnutie súdu.

Každý škodca by mohol logicky bez sankcie oddialiť riešenie škody „odkazom na súd“ a neprijateľnosť takejto konštrukcie umocňuje aj predstava, že „čím dlhší súdny proces, tým lepšie pre škodcu“. Trojmesačná zákonná lehota na vybavenie poistného plnenia a na to nadväzujúca 15-dňová lehota na plnenie podľa ZoPZP má svoje opodstatnenie v záujme dôsledného vyšetrenia poistnej udalosti, no nepredstavuje žiadnu liberáciu škodcu od platenia príslušenstva pohľadávky (úrokov z omeškania; § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka) vzniknutej z ublíženia na zdraví.

S tým úzko súvisí aj potreba zamyslieť (a neustále sa zamýšľať) nad dôsledkami, dopadmi (akéhokoľvek) výkladu, ktorý prijíma dovolací súd. Pokiaľ by skutočne poistiteľ (terminológia Občianskeho zákonníka) či poisťovateľ (terminológia ZoPZP) prakticky nemal poskytnúť aj úroky z omeškania skôr ako po uplynutí 15 dní od právoplatnosti rozsudku (kedy by sa zjavne vyžadovalo iniciovanie ďalšieho súdneho konania,

čo sa nejaví ako práve efektívne), potom sa poisťiteľovi jednoducho oplatí viac súdiť sa a odkladať okamih jeho plnenia (keď pri pokračujúcej devalvácii hodnota peňazí neustále klesá). Účelom ZoPZP je však zlepšiť postavenie poškodeného – veď aj na ten účel zákonodarca vykreoval osobitný priamy žalovateľný nárok poškodeného voči poisťiteľovi (bez potreby žalovať aj škodcu). Toho si je vedomý aj dovolací súd, ktorý si uvedomuje, že je povinnosťou poisťiteľa prešetriť poistnú udalosť a poskytnúť plnenie.

Výklad prijatý dovolacím súdom, ktorý v podstate vylučuje poskytnutie poistného plnenia, ktoré by zahŕňalo aj úroky z omeškania z náhrady škody, sa tak dostáva do ostrého konfliktu s racionálnym účelom právnej úpravy.

Treba pripomenúť, že právna úprava v uvedenej oblasti vychádza zo smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2000/26/ES o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o zmene a doplnení smerníc Rady č. 73/239/EHS a 88/357/EHS (štvrtá smernica o poistení motorových vozidiel), ktorá bola následne nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/103/ES o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti (kodifikované znenie). Túto okolnosť dovolací súd nijako nezohľadnil a právnu úpravu ani nemal ambíciu vyložiť vo svetle príslušného eurokonformného výkladu (čo je jeho povinnosťou bez ohľadu na to, že sa toho dovolateľ prípadne výslovne nedomáhal). Takýto postup je neakceptovateľný, pretože všeobecné súdy sú zároveň súdmi Európskej únie, ktoré sú povinné aplikovať únievé právo (rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-106/77 vo veci Simmenthal).

Konsolidovaná smernica v bode 40 a 41 odôvodnení uvádza:

(40) Okrem toho, že sa zabezpečí, aby poisťovňa mala svojho zástupcu v štáte, kde má poškodená osoba trvalý pobyt, je vhodné zaručiť, že poškodená osoba bude mať osobitné právo na rýchle poskytnutie poistného plnenia. Preto by sa do vnútroštátneho práva mali zaviesť primerane účinné a systematické finančné alebo rovnocenné administratívne sankcie – ako sú súdne zákazy v kombinácii so správnymi pokutami, pravidelné hlásenie sa dohliadajúcim orgánom, kontroly na mieste, uverejnenie v národnom úradnom vestníku a v tlači, dočasné pozastavenie činnosti spoločnosti (zákaz uzatvárania nových zmlúv na určité obdobie), vymenovanie osobitného zástupcu dohliadajúcich orgánov zodpovedného za monitorovanie, či sa podnikateľská činnosť vykonáva v súlade so zákonmi o poistení, odobratie povolenia na vykonávanie takejto podnikateľskej činnosti, sankcie pre riaditeľov a manažment – pre prípad, že poisťovňa alebo jej zástupca si neplní povinnosť náhrady škody v primeranej lehote. Toto by nemalo brániť uplatneniu ďalších opatrení – patriacich najmä pod kontrolné právomoci – ktoré sa môžu považovať za primerané. Podmienkou však je, aby zodpovednosť a vzniknutá škoda boli nespochybniteľné, aby poisťovňa bola schopná realizovať zodpovedajúce plnenie v predpísanej lehote. Zodpovedajúce plnenie náhrady by malo byť vyhotovené písomne a malo by obsahovať dôvody, na základe ktorých bola určená zodpovednosť a škody.

(41) Okrem týchto sankcií je vhodné zaviesť povinnosť platenia úrokov z výšky náhrady stanovenej poisťovňou alebo súdom poškodenej osobe, ak sa plnenie nerealizovalo v zmienenej predpísanej lehote. Ak má členský štát platné vnútroštátne predpisy, ktoré obsahujú požiadavku platenia úroku z omeškania, toto ustanovenie sa môže vykonať odkazom na tieto predpisy.

V súlade s tým potom konsolidovaná smernica v čl. 22 vyžaduje, aby štáty zaviedli povinnosť poisťovne alebo jej likvidačného zástupcu do troch mesiacov reagovať na žiadosť poškodeného o náhradu škody, ktorá má byť podporená primeranými, účinnými a systematickými finančnými alebo im rovnocennými správnymi sankciami. Zároveň smernica výslovne vyžaduje, aby sa zabezpečilo, že poškodenej osobe budú vyplatené aj úroky.

Európsky zákonodarca chcel dosiahnuť zefektívnenie vyplácania poistného plnenia poškodeným tým, že sa má poisťiteľom uložiť povinnosť včas realizovať príslušné šetrenie, a v prípade, že sa zistí jeho opodstatnenie, poskytnúť poistné plnenie, keďže nereagovanie na žiadosť poškodeného o náhradu škody má byť primerane, účinne a systematicky sankcionované a nad rámec štandardného poistného plnenia sa má v prípade porušenia tejto povinnosti dostať poškodenej osobe aj osobitných úrokov.

Je preto potrebné vec právne posúdiť aj v týchto súvislostiach, čo dovolací súd dosiaľ neučinil. Vzhľadom na vzťah medzi najvyšším súdom a ústavným súdom vyriešenie položených otázok nateraz ústavný súd prenecháva najvyššiemu súdu, keď však ústavný súd od najvyššieho súdu očakáva, že najvyšší súd domyslí uvedené dôsledky a sťažovateľovi poskytne konkrétnu odpoveď, ktorá navyše povedie k správnej interpretácii a aplikácii dotknutých ustanovení zákona, čím sa zároveň zabezpečí aj plný efekt utile smernice.“

112. Z uvedených dôvodov odvolací súd priznal žalobkyni 8,75 % - ročný úrok z omeškania s tým, že čiastočné plnenie z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia bolo žalovanou oznámené dňa 25.09.2012, a preto súd priznal 8,75% – ročný úrok z omeškania od 26.09.2012 do zaplatenia.

113. Pokiaľ ide o odvoláciu námietku žalovanej vo vzťahu k zvýšeniu sťaženia spoločenského uplatnenia o 25 % priznané rozsudkom súdu prvej inštancie, odvolací súd dospel k záveru, že táto odvolacia námietka je dôvodná.

114. V predmetnom spore súd I. inštancie, aplikujúc vyššie uvedené ustanovenia, na základe výsledkov rozsiahleho, (predovšetkým lekárskeho a znaleckého posudkom) vykonaného dokazovania dospel k záveru, že poškodenia zdravia u žalobkyne a jeho dopady sťažujúce možnosti uspokojovania jej životných potrieb a spoločenského uplatnenia predstavujú závažný prípad, v ktorom základné odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia nemôže byť dostatočným odškodnením. S prihliadnutím na výsledkami dokazovania preukázanú existenciu okolností hodných osobitného zreteľa pristúpil k zvýšeniu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. Vzhľadom na individuálne okolnosti prípadu dospel súd I. inštancie k záveru, že primeraným je zvýšenie tejto náhrady o 25 %. Žalovaná v odvolaní spochybňuje správnosť uvedenej úvahy súdu.

115. V danom prípade zranenia žalobkyne sú takého charakteru, že podľa znaleckého posudku nevylučujú invalidizáciu poškodenej. Uznanie invalidity je jedným, nie však jediným dôvodom hodným osobitného zreteľa pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona NR SR č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (uznesenie NS SR pod sp.zn. 5Cdo/212/2010 zo dňa 29.11.2011 publikované v Zbierke rozhodnutí súdov SR a rozhodnutí Najvyššieho súdu SR pod č. 35/2013).

116. Sťaženie spoločenského uplatnenia je stav v súvislosti s poškodením na zdraví, ktoré má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh (§ 2 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z.z.). Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sa poskytuje jednorazovo; musí byť primeraná povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti (§ 4 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z.). V prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50 % (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.). Bodové hodnotenie za sťaženie spoločenského uplatnenia môže posudzujúci lekár primerane zvýšiť až na dvojnásobok vzhľadom na obmedzenie alebo stratu možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti, ktorú mal vo veku, v ktorom utrpel poškodenie na zdraví (§ 10 ods. 4 veta prvá zákona č. 437/2004).

117. Odvolací súd uvádza, že ustanovenie § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. patrí k právnym normám s relatívne neurčitou (abstraktnou) hypotézou, to znamená k právnym normám, ktorých hypotéza nie je konkrétne stanovená právnym predpisom, ale závisí od úvahy súdu. Toto ustanovenie prenecháva súdu, aby v každom jednotlivom prípade sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností, a aby sám podľa svojho uváženia posúdil, či ide o „prípad hodný osobitného zreteľa“ a - v prípade kladného záveru - rozhodol tiež o tom, aké zvýšenie tejto náhrady je v posudzovanom prípade primerané.

118. Úvaha súdu v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. nie je celkom voľná, lebo právny predpis ju usmerňuje tým, že rámcovo stanovuje predpoklady pre vznik nároku na základnú výmeru odškodnenia a tiež hľadiská, ktoré treba mať na zreteli. Pokiaľ zákon stanovuje rozpätie prípustného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (až o 50 %), je nepochybné, že rozsah zvýšenia tejto náhrady musí byť diferencovaný. Diferenciácia rozsahu zvýšenia tejto náhrady musí vystihovať individuálne okolnosti každého prípadu. V reálnom živote sa vyskytujúce rozdiely v osobnosti človeka, v jeho individuálnych potrebách, životnom zameraní, v miere jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach života, ako aj odlišnosti v miere závažnosti poškodenia zdravia a intenzite obmedzenia poškodeného sa nevyhnutne musia prejavíť aj v diferencovanom prístupe k zvýšeniu tejto náhrady.

119. Už vyhláška č. 32/1965 Zb. vychádzala z toho, že sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje, ak poškodenie zdravia má preukázateľne nepriaznivé dôsledky jednak pre život (životné úkony poškodeného a uspokojovanie jeho životných potrieb), jednak pre uplatnenie v spoločnosti (uspokojovanie jeho spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh); stanovila, že odškodnenie musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného tak v živote, ako aj v spoločnosti (viď § 4 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb.). Podobne zákon č. 437/2004 Z.z. stanovuje, že náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia musí byť primeraná povahe následkov pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote v spoločnosti (viď § 2 ods. 2 a § 4 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z.).

120. Pri rozhodovaní o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia súd zohľadňuje jednak tie stránky, ktoré sú spoločné pre život všetkých ľudí (možnosť vykonávať bežné životné úkony, postarať sa o svoju hygienu, stravovanie, obliekať sa, žiť prípadne rodinným životom, realizovať sa v partnerskom vzťahu, mať deti), jednak tie stránky, ktoré sú osobitné u každého jednotlivca zvlášť vzhľadom na jeho spoločenské dovtedajšie pôsobenie (stupeň jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach spoločenského života, za ktoré už doterajšia súdna prax považuje napríklad oblasť kultúry, športu, umenia, politiky, vedy). Jednotiacim hľadiskom pri určovaní adekvátneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je, aby obe tieto stránky boli zohľadnené tak, že ich vzájomná jednota vyjadrí primeranosť priznanej náhrady vo vzťahu k povahe následkov poškodenia zdravia. V prípade niektorého poškodeného je v praxi opodstatnené klásť dôraz na prvú z uvedených stránok, v prípade iného poškodeného (naopak) na druhú spomenutú stránku; rozhodujúcou však zostáva ich jednota.

121. Vo všeobecnosti treba pripustiť, že v niektorom individuálnom prípade pôjde o tak mimoriadne závažné poškodenie zdravia osoby spoločensky sa dosiaľ nijako osobitne neangažovanej (napríklad v prípade mimoriadne ťažkého poškodenia zdravia v detskom veku), ktoré - aj s prihliadnutím na minimalizovanú predpokladanú budúcu kvalitu jej života - odôvodní priznanie zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia až v hornej hranici stanoveného limitu (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.). Takéto zvýšenie je aj podľa názoru odvolacieho súdu vyhradené prípadom straty životných príležitostí po celý zvyšok života, v ktorých je poškodený takmer vyradený zo života a kedy jeho predpoklady pre plnenie životných funkcií sú bezmála alebo celkom zmarené. Odvolací súd v súvislosti s tým pripomína, že súčasná právna úprava za relevantnú okolnosť z hľadiska určenia výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia považuje aj vek poškodeného. Zohľadnenie veku poškodeného predpokladá ustanovenie § 10 ods. 4 veta prvá zákona č. 437/2004 Z.z. To isté hľadisko treba mať bezpochyby na zreteli tiež pri úvahe o opodstatnenosti aplikácie § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. Invalidita - hľadisko priamo v tomto ustanovení uvádzané - skutočne nevyjadruje stupeň angažovania sa poškodeného v spoločnosti pred poškodením jeho zdravia. To však ešte samo o sebe neznamená, že aj ďalšie (v zákone síce výslovne neuvedené, avšak v praxi súdov považované za relevantné) hľadiská musia byť tiež bez vzťahu k tomu, aké bolo predchádzajúce uplatnenie poškodeného v spoločenskej sfére.

122. Na druhej strane ale nemožno celkom vylúčiť prípad, v ktorom zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia blížiacie sa až k hornému limitu (50 %) nebude v prevažnej miere odôvodnené individuálnymi (najmä medicínskymi) zisteniami týkajúcimi sa realizácie poškodeného v oblasti bežného života každého človeka (pri uspokojovaní jeho životných, biologických potrieb), ale skôr bude odôvodňované zisteniami súdu o osobitne vysokej (až mimoriadnej) miere predchádzajúceho

uplatnenia sa poškodeného a jeho nasadenia v oblasti spoločenskej, kultúrnej, umeleckej, vedeckej alebo politickej.

123. Zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. sa teda neobmedzuje len na prípady vysokej úrovne predchádzajúceho uplatnenia poškodeného v spoločnosti (v kultúrnej, umeleckej, športovej a podobnej sfére života), ale je opodstatnené aj v prípadoch ďalších, v ktorých to odôvodňujú individuálne okolnosti zistené vykonaným dokazovaním. V praxi všeobecných súdov ide o okolnosti najrozmanitejšej povahy, ktoré môžu, avšak nemusia odzrkadľovať mieru spoločenského angažovania sa poškodeného pred škodovou udalosťou.

124. Ako už bolo uvedené, úvaha súdu o primeranosti zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.) nie je voľná. Súd musí dbať o to, aby priznaná výška tejto náhrady bola založená na objektívnych a rozumných dôvodoch a aby medzi výškou priznanej náhrady a spôsobenou škodou existoval vzťah primeranosti. Za spravodlivé rozhodnutie o nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia treba považovať také rozhodnutie, ktoré rešpektuje princíp proporcionality. Tento princíp vyžaduje, aby existoval vzťah primeranosti medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmom (viď napr. rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo 464/2015).

125. V preskúvanom prípade bolo zistené, že žalobkyňa utrpela pri dopravnej nehode početné zranenia v 58. roku svojho života, pred úrazom viedla bežný život aktívneho človeka, nedosahovala mimoriadne výkony či už v osobnej, pracovnej, kultúrnej alebo športovej oblasti. Pracovala ako opatrovatelka v DSS, v dôsledku poškodenia zdravia už nie je schopná vykonávať túto prácu, finančne zabezpečovala rodinu, venovala sa vnúčatám, chodila do prírody, do spoločnosti. Športovala, hubárčila. Bola fyzicky zdatná, spoločensky aktívna. Inak mala iba bežné záľuby a vykonávala zvyčajné práce v domácnosti. Po úraze spôsobenom pri dopravnej nehode zavinenej dcérou sa jej zásadne zmenil jej dovedajší svet v každej oblasti života a bola vyradená aj z bežných činností. V dôsledku úrazu žalobkyňa utrpela zranenia, ktoré podľa lekárskeho posudku nevytvúrajú invalidizáciu. Trpí častými bolesťami, nespavosťou, máva závraty, nevie sa koncentrovať. Jej psychika je narušená a spojená s úzkosťou a bezmocnosťou. Trpí permanentnou únavou, nespavosťou a depresiami (je uzavretá). Má problémy s močovým mechúrom. Cíti sa sociálne izolovaná. Je vylúčená z možnosti uplatniť sa v pracovnom zaradení ako aj v osobných záľubách, kultúrnom vyžití a v športe (nemôže vykonávať práce v domácnosti a záhrade, nechodí do kostola na bohoslužby tak pravidelne ako pred úrazom, do spoločnosti, na dovolenky, nemôže dlhšie stáť, nemôže športovať, hubárčiť, venovať sa turistike, hrať sa s vnučkou, vykonávať množstvo činností, ktoré dovtedy bežne vykonávala). Tieto skutočnosti aj podľa odvolacieho súdu nasvedčujú tomu, že v prípade žalobkyne boli dané okolnosti hodné osobitného zreteľa (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.) pre mimoriadne zvýšenie náhrady za SSU.

126. Odvolací súd (bez akéhokoľvek bagatelizovania vysokého stupňa poškodenia zdravia žalobkyne) nespochybňuje závažnosť dokazovaním preukázaných obmedzení žalobkyne vo všetkých oblastiach jej života, preto v zhode so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že v jej prípade sú dané okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré odôvodňujú zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.

127. Pri úvahe o primeranosti zvýšenia tejto náhrady až o 25 % však musí súd dbať na to, aby jeho rozhodnutie bolo ako celok spravodlivé. Za spravodlivé rozhodnutie o nároku na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia treba považovať také rozhodnutie, ktoré rešpektuje princíp proporcionality. Tento princíp vyžaduje, aby existoval vzťah primeranosti medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmom (rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo 464/2015 z 25. februára 2016). V prejednávanej veci súd I. inštancie vychádzal z rovnakých skutkových okolností a dospel k záveru, že pri odškodnení žalobcu treba aplikovať § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. Mal teda za to, že u žalobkyne existovali dôvody hodné osobitného zreteľa pre mimoriadne zvýšenie odškodnenia SSU (t. j. bol daný základ nároku).

128. Odvolací súd nijakým spôsobom neznižuje význam zranení, ktoré pri škodovej udalosti utrpela žalobkyňa. Súčasne ale uvádza, že je potrebné diferencovať celkom mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Maximálna možná miera tohto zvýšenia je 50 % a v takejto výške sa priznáva len v celkom výnimočných dôvodoch, napríklad u vekovo mladých poškodených, ktorí zostanú v stave ležiaceho pacienta v kóme a podobne. 25 % zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia je priznávané

pri mimoriadnych škodových udalostiach a takom sťažení spoločenského uplatnenia, ktoré sa bude napríklad u mladých poškodených uplatňovať po mnoho nasledujúcich rokoch ich produktívneho života. Vzhľadom k tomu, že škodová udalosť u žalobkyne nastala vo veku blízkom dosiahnutia dôchodkového veku, musel odvolací súd prihliadnúť aj na túto skutočnosť s tým, že je potrebné ponechať v rámci zákonného limitu ešte rozpätie pre možnosť zvýšenia sťažení spoločenského uplatnenia u vekovo mladších poškodených s obdobnými trvalými následkami zranení. Preto považoval odvolací súd priznanie 10 % zvýšenia sťažení spoločenského uplatnenia v posudzovanom prípade za adekvátne.

129. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, ktoré odvolací súd posúdil komplexne, považoval navýšenie o 10 % za proporcionálne a primerané všetkým posudzovaným okolnostiam prípadu.

130. Pokiaľ ide o odvolaciu námietku žalovaného týkajúcu sa výroku o trovách konania, odvolací súd poukazuje na závery prezentované v judikatúre, ako aj v odbornej literatúre, a to napríklad na nález Ústavného súdu SR pod sp.zn. II. ÚS 225/2020 z 27.08.2020, v ktorom ústavný súd uviedol, že v súvislosti s posudzovaním procesného úspechu strán sporu v konaní, ktorého predmetom je nárok, ktorého dôvodnosť a výška je možné len predvídať vzhľadom na to, že závisí od znaleckého posudku, resp. úvahy súdu, tak ako to bolo v prípade sťažovateľa, dáva ústavný súd do pozornosti krajského súdu právnu vedou i praxou akceptovaný názor, podľa ktorého zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP) treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však žalobcu, ktorému bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno považovať za procesne neúspešného a ad absurdum ho zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie "presného" výsledku konania. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napr. výšku škody "iba" odhaduje. Aj tu je primárny fakt, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje. Žalobcu v takejto veci preto treba považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech, čo sa týka základu uplatneného nároku, a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu.

131. Vzhľadom na uvedené považoval túto odvolaciu námietku žalovaného za nedôvodnú a keďže súd menil rozsudok súdu prvej inštancie, súčasne rozhodol v súlade s ust. § 396 ods. 2 Civilného sporového poriadku aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie, ako aj trovách odvolacieho konania. V III. výroku rozsudku odvolacieho súdu preto rozhodol tak, že žalobkyňa bola úspešná tak na súde prvej inštancie, ako aj v odvolacom konaní a súd jej priznal náhradu trov konania tak v prvoinštančných, ako aj odvolacích v plnom rozsahu.

132. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).